

מילון למונחי חירום במרחב האזרחי

אחר

רשות החירום הלאומית
חטיבת התורה והתרגילים

ארעי

בלמ"ס

תמוז התשע"ט | אוגוסט 2021

”עם אֶחָד וְשָׂפָה אַחַת לְכֻלָּם... וְעַתָּה
 לֹא יִבְצָר מֵהֶם כֹּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת”
 (בראשית יא ו)

המילון למונחי חירום במרחב האזרחי

המילון למונחי החירום במרחב האזרחי מספק הגדרות למונחים מתחום ניהול מצבי החירום. המילון כולל מושגי מפתח במצבי החירום מנקודת המבט של הגופים הממשלתיים (שלטון מרכזי והשלטון המקומי), וארגונים מרכזיים המעורבים בניהול ומענה למצבי חירום ומשברים.

המטרה ביצירת מילון למונחי החירום במרחב האזרחי היא לאפשר אחידות במינוח ולהטמיע כללים אחידים, הן בדיבור והן בכתיבת המסמכים. המילון הוא ספר עזר לעושים במלאכת החירום. הגם שקיימות הגדרות אחרות למונחים במילון זה בספרי יעץ אחרים, נבחרה הגדרה אחת אשר תשמש כבסיס המשותף לכלל הגופים.

המילון קיים בגרסת רשת וכן כמילון מקוון. על כן יתקבלו בברכה הארות והשגות, תוספות ושינויים לשם עדכון במילון המקוון, בגרסת הרשת וכן בגרסת העדכון למילון המודפס, אשר יצא מעת לעת.

הדרכה מעשית לעיון במילון - להלן העקרונות שהמילון אורגן על פיהם :

מילון זה הוא מילון עברי-עברי, כלומר הערכים בו מוגדרים בעברית, בצורה קצרה ותמציתית, המאורגנים על-פי סדר האל"ף-בי"ת והבאת תרגומיהם באנגלית (בלי הגדרות) משמאל לערך העברי.

ערכים שיש להם צורה מקוצרת, תיבותיהם המפורשות יכתבו תחילה, ומשמאלן – ראשי התיבות, כגון רשות החירום הלאומית (רח"ל). במקומות בהם הצורה המקוצרת נפוצה מהצורה המפורשת, מופיעה הצורה המקוצרת בגוף המילון, תוך הפנייה לערך המפורש.

מונחים **שגורים- שגויים**, מופיעים בגוף המילון, תוך הפנייה לערך הנכון.

כדי לשפר את הנגישות למידע במילון, בנוסף להגדרה הקצרה והתמציתית למונחים המקצועיים, נכתבה הרחבה על ההקשר הרחב של המונח לתחום החירום. כמו כן, בסוף המילון צורפו שני מפתחות: מפתח ראשי-תיבות ומפתח אנגלי-עברי.

זה **המקום להודות** לנציגי משרדי הממשלה, הגופים והארגונים השונים, שתמכו, העירו וסייעו בריכוז הערכים במילון זה. בלעדיהם, לא ניתן היה להוציא את הגרסה המעודכנת של מילון זה.

מילון זה מחליף את מילון למונחי החירום משנת 2019 ובה במקומו. בגרסה זו (2.1) הוטמעו ביטויים חדשים וכן בוצעו תיקוני הגהה ועריכה.

חטיבת התורה והתרגילים
רשות החירום הלאומית

תוכן עניינים

2	המילון למונחי חירום במרחב האזרחי
5	א
11	ב
12	ג
14	ד
15	ה
19	ו
20	ז
21	ח
23	ט
24	י
25	כ
26	ל
27	מ
37	נ
38	ס
40	ע
41	פ
42	צ
43	ק
44	ר
46	ש
49	ת
52	מפתח ראשי-תיבות
54	מפתח אנגלי-עברי
60	רשימת מקורות
61	דף תיעוד

אזהרות צונמי Tsunami Warning

אזהרות המופצת בעקבות התרחשות אשר מצביעה על הסיכוי להצפה צפויה, עתידית או מידית; או כאשר מתרחשת הצפה בפועל. הבהרה:

קיימים שלושה מדרגי אזהרה: אזהרה חמורה ואזהרה לפגיעה מצונמי, המצביעים על פעולות שיש לנקוט עם קבלת האזהרה. ואזהרת מעקב לצונאמי המופצת על מנת לספק התרעה מוקדמת באזורים הרחוקים מחזית נחשול הצונאמי, אך עדיין עלולים להיות חשופים לפגיעה מצונמי. עם קביעת רמת הסיכון האזהרות עשויות להשתנות, להתעדכן, להיות מתואמות גיאוגרפית (בידול גיאוגרפי), או להתבטל. כדי לספק את ההתרעה המוקדמת ביותר, האזהרות הראשוניות מבוססות בדרך כלל רק על מידע סיסמי.

אזהרה חמורה לצונאמי (Tsunami Warning) אזהרה המופצת כאשר צונאמי עם היקף (הפוטנציאל) לייצר הצפה נרחבת הוא מיד, צפוי להתרחש או מתרחש. אזהרה מצונמי מתריעה בפני הציבור על סכנה אפשרית להצפת קו החוף המלווה בזרמים חזקים, ההצפה עשויה להימשך מספר שעות לאחר התחלתה הראשונית.

אזהרה מצונמי מתריעה בפני מנהלי מצבי חירום לנקוט פעולות מענה באזור ההתרעה מצונאמי. פעולות מתאימות שיש לנקוט בהם על ידי גורמים רשמיים מקומיים עשויות לכלול פינוי של אזורי חוף נמוכים (מתחת לרום ההצפה), ואת מיקום מחדש של ספינות במים עמוקים כאשר יש זמן לעשות זאת בבטחה.

בישראל הזהרה זו מופצת כאשר קיים חשש לצונאמי בגובה גל (בחוף) מעל חצי מטר, או רום הצפה מרבית ביבשה בגובה טופוגרפי של לפחות מטר מעל פני הים. במצב זה צפויים כל הסממנים המאפיינים צונאמי, לרבות הצפה נרחבת לאורך החוף.

אב"ך (ר"ת: אטומי, ביולוגי, כימי)

ראה ערך: אירוע בלתי קונונציונלי.

אוכלוסייה עם צרכים מיוחדים

Special needs population

אוכלוסייה בעלת מגבלה גופנית, נפשית או תפקודית ביחס לאוכלוסייה הכללית, אשר יש לה צרכים מיוחדים בחיי היום-יום בכלל ובחירום בפרט.

אוכלוסיית תל"ם (תשומת לב מיוחדת)

A population that requires special attention

אוכלוסייה שחוותה מצבי משבר, חירום או אסון. ועל כן זו אוכלוסייה המחייבת תשומת לב מיוחדת.

אזהרה Warning

מתן הודעה מקדימה בדבר התרחשות צפויה, הנמסרת מבעוד מועד כדי לאפשר להיערך לקראתה.

הבהרה:

מתן האזהרה משפר את רמת המועילות (אפקטיביות) בפעולות התגוננות ומוכנות של הציבור, מערכות וארגונים בזמן אמת.

אזהרה מוקדמת (early warning) משמעה מתן מידע מועיל ובזמן ממקורות מוסמכים אשר מאפשר לציבור החשוף לגורמי סיכון לנקוט בפעולות אשר יקטינו את הסיכון ויאפשרו תגובה מועילה.

שונות. נתונים אלו על-פי-רוב מוצגים בצורה סטטיסטית.

הבהרה:

אזורים גיאוגרפיים-סטטיסטיים (להלן "אזורים סטטיסטיים") משמשים כיחידות הגיאוגרפיות הקטנות ביותר ומהווים נדבך בסיסי לחלוקה מדורגת ליחידות גדולות יותר, שנמצאת בשימוש הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

Alert zone **אזור התרעה**

אזור (תא שטח, פוליגון) שבו מופעלת התרעה בעקבות גילוי של איום או סיכון.

הבהרה:

התרעה יכולה להינתן במספר אופנים ואמצעים. צפירה היא אחת מאמצעים אלו.

Hazard zone **אזור סיכון**

אזור (תא שטח, פוליגון), שנקבע בהערכת סיכונים כאזור שיש בו סיכון לפגיעה בחיי אדם או רכוש או סיכוי למפגץ כזה.

הבהרה:

לדוגמה: אזור סיכון מחומרים מסוכנים, אזור סיכון לצונאמי וכדומה.

אזור סיכון מחומרים מסוכנים נכתב באנגלית כך: HAZMAT zone.

אירוע טוקסיקולוגי המוני (אט"ה)

Mass casualty toxicological incident

אירוע רב נפגעים (ארי"ן) המתרחש על רקע פיזור חומרים רעילים (חמ"ר) ומסוכנים (חומ"ס) בכללם גם חומרי לחימה כימיים.

Threat **איום**

היזקה (הפוטנציאל) להתרחשות אירוע לא רצוי: פגע-טבע, תאונה או תקלה תפעולית או פעילות

אזהרה לפגיעה מצונאמי (Tsunami Advisory)

אזהרה המופצת כאשר צונאמי עם היזקה (הפוטנציאל) לייצר זרמים חזקים או גלים מסוכנים למי שנמצא על קו החוף או קרוב לקו החוף הוא מידי, צפוי להתרחש או מתרחש. הסיכון עשוי להימשך מספר שעות לאחר האזהרה הראשונית או ההגעה הראשונית לקו חוף, אך לא ניתן לצפות להצפה משמעותית באזורים להם הונפקה האזהרה, יחד עם זאת, צפויים זרמים, נסיגת ים, נזק בנמלים, והצפה מוגבלת לאורך החוף. פעולות מתאימות שיש לנקוט בהם על ידי גורמים רשמיים מקומיים עשויות לכלול סגירת חופים, פינוי נמלי ים ומרינות, וכן הפניית ספינות למים עמוקים כאשר יש זמן לעשות זאת בבטחה. אזהרה לפגיעה מצונאמי מתעדכנת בדרך-כלל לאור הצורך: להאריך את משך האזהרה, להרחיב או לצמצם את האזור לגביו מפורסמת האזהרה, להעלות את רמת האזהרה (לאזהרה חמורה), או לבטל את האזהרה שהונפקה.

בישראל אזהרה מסוג זה מופצת כאשר קיים חשש לצונאמי בגובה גל (בחוף) של פחות מחצי מטר או רום הצפה מרבית ביבשה בגובה טופוגרפי של פחות ממטר מעל פני הים.

אזהרת מעקב לצונאמי (Tsunami Watch)

המופצת על מנת להתריע בפני מנהלי מצבי חירום והציבור על אירועים אשר עלולים להשפיע על האזור בו הופצה האזהרה. הזהרת מעקב עלולה להתעדכן ולהפוך לאזהרה חמורה או אזהרה לפגיעה, כמו גם להיות מבוטלת – על סמך מידע וניתוח נתונים מעודכנים. לכן מנהלי החירום צריכים להיערך לנקוט פעולה. אזהרת מעקב מופצת בדרך כלל על סמך מידע סיסמי ללא אישוש כי צונאמי הרסנית אכן בדרך.

אזור גיאוגרפי סטטיסטי (אג"ס)

Statistical area

אזור גיאוגרפי שבו נתונים נאספים ומעובדים באופן סדיר, על ידי רשויות ממשלתיות וציבוריות

אירוע ביולוגי**Biological hazard incident**

אירוע הגורם לפיזור חומרים ביולוגיים הגורמים לתחלואה קשה ומות.

הבהרה:

אירוע ביולוגי חריג (ר"ת: אבח"ר) הוא אירוע של תחלואה חריגה אשר היקפה, חומרתה או נסיבותיה מהווים גורם סיכון ליצירת משבר בתחום בריאות הציבור. נסיבות האבח"ר יכולות להיות טבעיות או מעשה זדון (כתוצאה מאירוע פלילי או טרור ביולוגי).

אירוע בלתי קונוונציונלי (ר"ת: בק"ן)**CBR (Chemical, Biological, Radiological) incident**

שם כולל לשיטות הלחימה, לאמצעי הלחימה ולעצם הלחימה, המבוססים על נשק כימי, ביולוגי או רדיוולוגי.

הבהרה: בעבר כונה אב"ך – שהם ראשי-תיבות ל: אטומי, ביולוגי, כימי

קיצורים נפוצים נוספים באנגלית הם:

ABC (Atomic, Biological, Chemical)

NBC (Nuclear, Biological, Chemical)

CBRNe (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear, explosive)

אירוע חומרים מסוכנים (חומ"ס)**HAZMAT (Hazardous Materials) incident**

התרחשות בלתי מבוקרת או תאונה, שמעורב בה חומר מסוכן, הגורם או העלול לגרום לסיכון לאדם ולסביבה, לרבות משפך, דליפה, פיזור, פיצוץ, התאיידות או דליקה.

עוינת (מלחמה, טרור) שתגרום לנזק (גורם הסיכון)

הבהרה:

איום יכול להשפיע ברמה המקומית, האזורית או הארצית (לאומי). האיום נבחן בהתאם לשלושה מרכיבים (מכונה: תוחלת האיום): חומרת הנזק, סבירות להתממשות ועלות ההיערכות.

Threat model**איום ייחוס**

החלטה ניהולית המגדירה את האיומים (עוינים, טבע, תאונה ותקלות) המרכזיים במרחב האזרחי ומהווה את הבסיס לבנייה ותכנון ההיערכות והמענה ברמה הלאומית.

הבהרה:

איום הייחוס מורכב ממספר איומים שונים, אשר צורפו יחד המהווים את איום הייחוס המצרפי. לא כל האיומים נכללים באיום הייחוס המצרפי. התבחין שבעזרתו נבחן האם איום יוכלל באיום הייחוס המצרפי – הוא תוחלת האיום.

איום הייחוס נועד להשפיע על נושאים הקשורים להיקף כ"א נדרש, יכולות נדרשות, תפיסת הפעלה, מענה נדרש, סדר עדיפות בתקצוב, הפניית משאבים ובניין המוכנות והכשירות.

Mitigation**איפחות**

צמצום או הפחתה של תדירות, עוצמה או חומרת החשיפה לסיכון או למזער את ההשפעות השליליות של האיום או הסיכון אם יתממש.

הבהרה:

בצד פעולות האפחות נעשות פעולות של מניעה (מכלול האמצעים שבהם נוקטים כדי להקטין את הסיכוי להתממשות אירוע מסוכן) ושל היערכות לפני התרחשות של מצבי חירום. פעולות האיפחות מבוצעות בחלקן במקביל לפעולות ההיערכות לאור הרעיון של 'בנייה מחדש בצורה טובה יותר'.

פעולות איפחות כוללות טכניקות הנדסיות ובנייה העמידה בפני סיכונים וכן שיפור במדיניות סביבתית וחברתית ומודעות ציבורית.

אירוע חירום אזרחי**Civil emergency incident**

מצב משפטי המוכרז בהתאם לפקודת המשטרה (1971) הקובע כי שר הבטי"פ, שר הביטחון וראש הממשלה (כתלות בסוג האירוע) מוסמכים להכריז על אירוע חירום אזרחי במדינה כולה או בשטח מסוים לאור אירוע הגורם לפגיעה חמורה בשלום הציבור, בביטחון הנפש או ברכוש, המתייחס לציבור גדול או לשטח גדול, או אירוע שיש בו חשש לפגיעה כאמור, לרבות מחמת פגעי טבע, מפגע סביבתי, אירוע חומרים מסוכנים, אירוע כימי או ביולוגי, אירוע קרינה רדיולוגי, תאונה או פעילות חבלנית עוינת. בתקופה זו מסורה הסמכות למשטרה (או לצה"ל במקרים בהם האחריות למענה מסורה לצה"ל), להורות את גופי ההצלה, להנחות את האוכלוסייה **הנמצאת בשטח האירוע** כולה או חלקים ממנה בכול הוראה הנדרשת להצלתם או שמירתם על חיי אדם או של רכוש, ובכלל זאת מתן הנחיה בדבר חובת שהייה באזור מסוים או התפנות ממנו, ועוד.

הערה:

בעבר כונה אירוע 'אסון המוני'. ב 8 במרץ 2018 שונה לאירוע 'חירום אזרחי'.

הבהרה:

אירוע שבגינו מוכרז 'אירוע חירום אזרחי' הוא אירוע הגורם לשיבוש מערכתי בשגרת החיים הבסיסית של קהילות שלמות.

הוכרז "אירוע חירום אזרחי" ומצא שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים כי האפשרות למתן שירותים קיומיים לאוכלוסייה המצויה בשטח שעליו חלה ההכרזה עלולה להיפגע, או שבמערך הייצור או האספקה למתן שירותים קיומיים עלולים להיגרם תקלות או מפגעים ממשיים, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם שר הביטחון, להכריז בצו, שההוראות הנוגעות לקריאה לשירות עבודה יחולו בשטח שעליו חלה ההכרזה. צו זה יפקע במועד שבו פקעה ההכרזה על "אירוע חירום אזרחי", אלא אם כן ביטל שר

העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים את הצו קודם לכן.

Cyber incident **אירוע סֶבֶר**

התרחשות אשר מעידה על פגיעה אפשרית בפעילות התקינה של נכס סֶבֶר (סייבר) שקיים יסוד להניח, כי הוא נובע מפעילות מכוונת במרחב סֶבֶר.

הערה:

סֶבֶר הוא סביבת רשת, לרוב מכונה סייבר.

הבהרה:

אירוע סֶבֶר אינו בהכרח מעיד על תקיפת סֶבֶר, אך קיים יסוד סביר להניח שכן.

אירוע פגיעה במים**Water incident**

התרחשות הגורמת או עלולה לגרום לפגיעה ממשית באספקת מים המיועדים לשתייה, באיכות המים או ביכולת של מקור מים ותשתית מים המיועדים לשתייה, לשמש לייעודם האמור.

הבהרה:

פגיעה מעין זו יכולה להביא למשבר מים ויש צורך לבצע מכלול פעולות חירום ראשוניות למניעה, לאבחון מוקדם ולצמצום ממדי הנזק.

אירוע קונוונציונלי**Conventional incident**

שם כולל לשיטות לחימה, לאמצעי לחימה ולעצם הלחימה, המבוססים על חומרי נפץ וחבלה.

הבהרה:

המונח "נשק קונוונציונלי" מתייחסים בדרך-כלל לנשק שיכולתו לנזק מקורה במנוע קינטי או תבערה, או באנרגיות מתפרצות, ולא כולל נשק להשמדה המונית (למשל נשק גרעיני, ביולוגי וכימי). כל נשק המשמש בפשעים, בסכסוכים או במלחמות מסווגים כנשק קונבנציונלי וכולל כלי

הרפואה והאשפוז מהאזורים השכנים ומהמשאבים הלאומיים.

אירוע יוכרז כמגה אר"ן במידה ועונה על שני תנאים: 1. מחסור במשאבים המונע פינוי נפגעים בסבב אחד, מזירת האירוע לבתי חולים במעגל הקרוב. 2. יכולות מתן טיפול דפניטיבי של בתי החולים במעגל הקרוב קטן ממספר הנפגעים הכולל. היערכות נדרשת ל 2000-500 נפגעים.

נשק קלים, וכן פצצות, טילים, רקטות, תחמושת מצרר.

השימוש המקובל בכל סוגי הנשק הקונוונציונלי בזמן מלחמה כפוף לאמנות ג'נבה. סוגים מסוימים של נשק קונוונציונלי מוסדרים או אסורים גם על פי אמנת האומות המאוחדות על נשק קונוונציונלי מסוים. אחרים אסורים על פי האמנה בדבר תחמושת מצרר ועוד.

Disaster אסון

אירוע חירום הגורם לפגיעה בנפש, ברכוש (תשתיות, אמצעים וכדומה), בכלכלה ובסביבה (תשתיות, סביבה וכד') לקהילה או לחברה הם בהיקף העולה על יכולתו של גוף (מדינתי או רשותי) לטפל בו באמצעות משאביו בלבד.

הבהרה:

בעולם, נפוץ גם המונח קטסטרופה (catastrophe). קטסטרופה הוא אסון מסדר גודל משמעותי יותר מעבר לאסון "גדול". והוא נבדל מאסון בחומרת התוצאים שלו. ונדרש להיערך ולנהל את המענה באופן שונה מאשר באסון, על פי רוב כאשר המשאבים הנדרשים לטיפול באירוע חורגים מהמשאבים הקיימים במדינה ונדרש סיוע בין לאומי.

ההשפעה של האסון יכולה להיות מידית ומקומית, אבל לרוב היא מרחבית ויכולה להימשך לתקופה ארוכה. התוצא (אפקט) עשוי למתוח את היכולות הקיימות ולחרוג מיכולתה של קהילה או חברה להתמודד עם האירוע באמצעות המשאבים העצמיים שלה. ולכן עשוי להידרש סיוע ממקורות חיצוניים: אזורי שיפוט שכנים, רמה ארצית או הבין-לאומית.

השפעת האסון (Disaster impact) היא ההשפעה הכוללת, לרבות ההשפעות השליליות (למשל, הפסדים כלכליים) וההשפעות החיוביות (למשל, רווחים כלכליים), של האירוע או האסון. המונח

אירוע קרינה רדיולוגית

Radiological radiation incident

התרחשות שבעקבותיה נחשף הציבור או עלול להיחשף לקרינה מייננת במנה החורגת מרמת ההתערבות הנמוכה ביותר שנקבעה לאוכלוסייה בלוח V של המהדורה האחרונה של התקן הבין לאומי להגנה מפני קרינה.

אירוע רב נפגעים (ר"ת: אר"ן)

Mass casualty incident

1. אירוע שנפגעו בו רבים ושלטיפול בו נדרשים משאבי טיפול מעבר לאלה הקיימים בעתות שגרה.
2. אירוע שכמות הנפגעים בו עולה על יכולת הקליטה והטיפול בתפקוד הרגיל.
3. אירוע שאופי הפגיעה של הנפגעים מצריך התארגנות שונה מהשגרה.
4. מצב בו האמצעים והיכולת הטיפולית בזירת האירוע אינם מספיקים לטיפול בנפגעים המצריכים טיפול רפואי דחוף בזירה לאורך זמן.
הבהרה:

אירוע רב נפגעים משפיע בין היתר על שינוי סטנדרטים בטיפול, יכולת תפקוד בע"ת וצמצום אוטונומיה של כוחות מקומיים ואזוריים.

מגה אר"ן (Mega Mass casualty incident) הוא אירוע החורג מיכולת המענה הרפואי באזור הגיאוגרפי והמחייב גיוס כלל משאבי הפינוי,

אתר סיוע לאוכלוסייה (אס"ל)**population Assistance center**

אתר בו ניתן מענה זמני לאוכלוסייה באזור אסון שלאחר רעידת אדמה, הכולל שירותים חיוניים של מזון, מים, לבוש, טיפול רפואי, מידע וכו'.

כולל השפעות כלכליות, אנושיות וסביבתיות, והוא עשוי לכלול מוות, פציעות, מחלות והשפעות שליליות אחרות על הבריאות הגופנית, הנפשית והחברתית.

אפיזמיה Epidemic

ראה ערך: מגיפה

ארגון חירום**Emergency service**

שם כולל לארגונים אשר תכלית עיסוקם הוא מענה למצבי חירום.

ארגון עזר**Civil defense support organization**

ארגון שהוגדר כארגון עזר בחוק הג"א (1951). בהתאם לחוק, ארגון עזר הוא אחד מאלה: מד"א, הרשות לכבאות והצלה, או גוף שעיקר עיסוקו הצלת חיי אדם ושעזרתו נדרשת באופן מידי לשם הצלת חיי אדם בעת התקפה, אשר שר הביטחון הכריז עליו ברשומות.

הבהרה:

ארגון זק"א (זיהוי קורבנות אסון) הוא ארגון שהוכרז עליו ברשומות כארגון עזר. זק"א הוכרז כארגון עזר כאשר ההגדרה לארגון עזר בחוק הג"א הייתה "כל ארגון, מוסד, מפעל, יחידה או גוף העושים שירות לציבור, או כל חלק מהם, אשר שר הביטחון הכריז עליהם ברשומות".

אר"ן

ראה ערך: אירוע רב נפגעים

בלתי קונוונציונלי (ר"ת: בק"ן)

CBR (Chemical, Biological, Radiological)

ראה ערך: אירוע בלתי-קונוונציונלי

בקרת נזקים לאמצעים מבניים

Damage assessment for structural measures

בדיקה הנדסית ותחקור אירוע של נזק במבנים.

הבהרה:

אמצעים מבניים הם כל בנייה פיזית.

ביטחון לאומי National Security

הבטחת קיום היכולת הלאומית של האומה להתמודד ביעילות עם כל איום על קיומה והגנה על האינטרסים החיוניים והמטרות הלאומיות שלה.

הבהרה:

מרכיב הביטחון הצבאי הוא אחד המרכיבים בביטחון הלאומי.

איום משמעו כל אחד מאלה: איום מלחמתי, אירועי פגע טבע תאונה או תקרית.

ביטחון הוא מוצר או שירות שמספקת המדינה לתושביה השואפים ליציבות ולשגרת חיים בטוחה ושלווה. היכולת הלאומית של המרחב האזרחי (בעיקר אלו של הגופים השלטוניים) הם רכיבים בעוצמה הלאומית להשגת הביטחון הלאומי.

בניין הכוח הלאומי

Building National Capabilities

כלל העשייה והתכונות לאפשרות של מצב חירום, בתחומי האחריות של משרד הביטחון ושאר משרדי הממשלה. לדוגמה: התגוננות העורף, המערכת הרפואית בחירום, מלאים למצבי החירום, תכנון תשתיות לאומיות – כבישים, תקשורת ועוד. כל זאת, לפי צרכי הביטחון הלאומי.

הבהרה:

מרכיבי בניין הכוח הם: מארג המסמכים (תשתית חוקתית תפיסות, נהלים ותוכניות), ארגון, כוח אדם, הדרכה (הכשרה, אימונים ותרגילים) ואמצעים (ובכלל זה משאבים, תשתיות, מלאים אסטי, מפעלים חיוניים).

צרכי הביטחון הצבאי הוא רכיב אחד מצרכי הביטחון הלאומי.

גורם סיכון ביולוגי**Biological hazards**

אורגניזם או חומר אורגני הנוצר על ידי אורגניזם לרבות טפילים, וירוסים בקטריות, עובש וחלבון - אשר יכולים לגרום לאובדן חיי אדם, פציעה, נזק לרכוש, לחברה, לכלכלה או לסביבה.

גישת ההפעלה המערכתית**System operation approach**

גישה ניהולית אשר שמה דגש על מיצוי המשאבים הלאומיים בצורה מיטבית בהיערכות, במוכנות ובמענה לתרחיש הייחוס. הדבר מתאפשר על ידי קיום יחסי גומלין והדדיות בין גורמים עצמאיים התלויים זה בזה, בו זמנית.

הבהרה:

תפיסת היעדים הלאומיים, מבוססת על גישה זו, כמו גם על גישת כלל הסיכונים.

גישת כלל-הסיכונים**All hazard approach**

הרעיון המרכזי בבסיס גישה זו הוא שמרבית מצבי החירום מייצרים תופעות ותוצאים (אפקטים) דומים, ולכן, במקום היערכות מדוקדקת לתרחיש מסוים, שממילא אינו ניתן לניבוי ודאי, נדרשת הישענות על בניית יכולות גנריות שיאפשרו להתמודד באופן יעיל עם התופעות שמלוות כל מצב חירום באשר הוא.

הבהרה:

תפיסת היעדים הלאומיים, מבוססת על גישה זו, כמו גם על גישת ההפעלה המערכתית.

גל תחלואה (פנדמיה)**Pandemic morbidity Wave**

תקופת התפרצות תחלואה רצופה מתחילתה ועד החלמת אחרון החולים.

גוף הצלה**Rescue services**

ארגון שהוגדר כגוף הצלה בפקודת המשטרה (1971), ושעזרתו נדרשת בעת אירוע יחירום אזרחי. בהתאם לחוק גוף הצלה הוא אחד מאלה: מגן דוד אדום, רשות כבאות, רשות מקומית או איגוד ערים, ממונה על אירוע חומרים מסוכנים, ובנוסף: גוף; לרבות ארגון; מוסד; מפעל או יחידה; או חלק של גוף כאמור; העושה שירות לציבור ואשר הוכרז ברשומות.

גורמי העורף

ראה ערך: מרחב אזרחי

גורם סיכון**Hazard**

תהליך, תופעה או פעילות אנושית העלולים לגרום לאובדן חיי אדם, לפציעה או להשפעות בריאותיות אחרות, לנזק לרכוש, לפגיעה במרקם החברתי, לפגיעה כלכלית, או להגרעה סביבתית.

הבהרה:

גורמי סיכון עשויים להיות טבעיים, מעשה ידי אדם או חברתיים במקור.

גורמי סיכון עשויים להיות בדידים, רציפים או כאלו המשלבים בין מקור הסכנה (המחולל) והשפעותיו. כל גורם סיכון מאופיין במיקומו, בעוצמתו או בגודלו, בתדירותו ובהסתברותו. גורמי סיכון ביולוגיים מוגדרים בנוסף גם על ידי רמת ההדבקה (מידבקות), הרעילות או מאפיינים אחרים של מחולל המחלה כגון מינון התגובה, תקופת הדגירה, שיעור תמותה וכדומה.

גל סיסמי Seismic waves

גלים אלסטיים הנוצרים בעת רעידת אדמה ומתפשטים על פני כדור הארץ ובתוכו, ממוקד הרעידה לכל הכיוונים.

הבהרה:

האנרגיה של הגלים הסיסמיים דועכת ככל שמתרחקים מהמוקד. הגלים הסיסמיים שמתחררים ממוקד רעידת האדמה נחלקים לסוגים הבאים: גלי לחץ (גלים ראשוניים) (Primary Waves) – גלים סיסמיים אקוסטיים מהירים ביותר, בהם התנודה מקבילה לכיוון התפשטות הגל, אשר יגיעו ראשוניים לפני הקרקע, יורגשו על ידי מכשירים מסוימים או על ידי בעלי חיים אך לא יגרמו לנזקים מבניים. גלי גזירה (גלים שניוניים) (Secondary Waves) – בהם התנודה ניצבת לכיוון התפשטות הגלים, גלים אלו יגיעו מספר שניות עד כמה עשרות שניות לאחר גלי P- ויגרמו לנזקים מבניים. גלים אלו מתפשטים בתוך כדור הארץ. גלי שטח (Surface Waves) - גלים המתפשטים על פני השטח - גלים המתפשטים קרוב לפני כדור הארץ. גלים אלה יכולים לגרום להרס משמעותי, גם באתרים רחוקים ממוקד הרעש.

דופק אלקטרומגנטי (ר"ת: דוא"ם)

Electromagnetic pulse (EMP)

קרינה אלקטרומגנטית רבת-עוצמה, שנוצרת מפיצוץ גרעיני ברום גבוהה מעל-פני כדור הארץ. קרינה זו משבשת מערכות אלקטרוניות ומערכות חשמליות.

דרך פעולה אפשרית (ר"ת: דפ"א)

Course of action (COA)

אופני פעולה שונים הנבדקים ביחס לבעיה, פער או אתגר, בתהליך הערכת המצב, ומתוכם נבחרת דרך הפעולה אחת אותה מוציאים לפועל (דרך פעולה נבחרת – דפ"ן).

כדי לקצר את משך הזמן מהתממשות הנסיבות ועד תחילת ביצוע, מגובשת כל תוכנית בתוכן ובתבנית שיאפשרו את המרתה המהירה מתוכנית תגובה (תוכנית מְגֵרָה) להוראת ביצוע. על כן, הוראת הביצוע בנויה לפי סדר קבוע (הסדר הקבוע של תוכנית התגובה), ואלה פסקאותיה: שיקולים, מטרה, משימה, שיטה ושליטה. יתווספו לה לפי הצורך נספחים המרחיבים סעיפים שונים בגוף הוראת הביצוע.

ה

Civil protection הגנה אזרחית

כינוי לכלל המאמצים ברמה הלאומית, האזורית והמקומית המכוונים להכנת הציבור למשברים, אסונות או מלחמה.

הבהרה:

לעיתים נעשה שימוש כמילה נרדפת להתגוננות אזרחית.

Cyber Defense הגנת סֶפֶר

כל הפעולות שתכליתן להגן על נכסי הסֶפֶר של הארגון מפני תקיפת סֶפֶר.

הבהרה:

הגדרה זו מחליפה את המונח אבטחת מידע ומרחיבה אותו. הגנת סֶפֶר אומנם מגינה על המידע ברובד הנמוך שלה אך עושה זאת מתוך נקודת המבט של הגנת הארגון, התהליך והמערכת, המתבססים על מערכות התקשוב שלהן.

הוראת ביצוע (ר"ת: הור"ב)

Activation directive

ההחלטות המוגדרות לעשייה בנסיבות ובתזמון ייחודיים. החלטה למימוש תוכנית מְגֵרָה תוך התאמה לנסיבות השורות (התממשות מצב החירום ותמונת המצב בפועל), אישורה וקביעת תזמון לביצועה.

הבהרה:

הוראת הביצוע מסכמת את תוצאות הערכת המצב בתחום עליו התוכנית מורה.

הוראת הביצוע (בדומה לתוכנית) מגדירה את המטרה, את המשימה ואת תהליך המימוש ומנחה אילו משימות יש לבצע כדי להשיג את המטרה ועל ידי מי.

Warning הזהרה

ראה ערך: אזהרה.

ניתן להשתמש הן בהטיה הזהרה או אזהרה. שתי הצורות תקינות לשונית.

המשכיות תפקודית

Functional continuity

1. תהליך ניהולי להתמודדות עם פגיעה ביכולות הארגון לעמוד במשימותיו ולהמשיך בפעולותיו לפי מדדים תפקודיים וזמני התאוששות שנקבעו מראש.

2. תהליך ניהולי המנתח את סיכוני האסון וקובע מראש דרכי פעולה על מנת לאפשר מענה מועיל ומתאים ובזמן הנכון, למנוע הפרעות לתפקודים קריטיים ולאפשר חזרה לתפקוד.

3. היכולת של הארגון לשמור על תפקודים חיוניים (ולא כל התפקודים) במהלך, ולאחר אירוע החירום.

4. היכולת לקיים את רצף הפעולות הנדרשות להפקת תוצר או שירות לכדי יעד שירות ורמות שירות מוגדרים בכול עת ובכול מצב.

הבהרה:

המשכיות תפקודית אינה מתייחסת לפעולות ההצלה הראשוניות אלא להתכוננות והתארגנות להשגת יכולת התאוששות מהירה לאחר התממשות האיום.

הבהרה: היערכות כוללת מגוון של משימות ופעילויות הדרושות לבנייה, לשיפור ולשימור היכולת למנוע, להגן מפני, להגיב ולהתאושש ממצבי חירום. היערכות היא תהליך מתמשך המבוצע בכול הארגונים ובכול רמות הארגון, לרבות הציבור. פעולות ההיערכות כוללות בחלקן פעולות של מניעה ואיפחות, כחלק מהמענה הכולל למצבי חירום. ההיערכות מבוצעת על בסיס חמשת מרכיבי בניין הכוח (ראה ערך: בניין הכוח הלאומי).

הערכת מצב

Situation assessment

1. הערכת המצב היא תהליך של פתרון בעיות. זוהי שיטה לבחירת דרך פעולה אשר תניב את התוצאה הטובה ביותר.
 2. במצב חירום: תהליך של ניתוח הגורמים המשפיעים על מילוי משימה, שתכליתו להחליט על הדרך הטובה ביותר למילוי המשימה, לאור המדיניות ובמסגרת האילוצים.
 3. בשגרה: תהליך של איסוף וניתוח נתונים לגבי המצב הקיים בפועל בנקודת זמן מסוימת. הערכת מצב מבוצעת במסגרת עבודת התכנון וסיומה בהמלצות בנוגע להמשכיות ולשינוי בפעילות הארגון.
- הבהרה: תהליך הערכת המצב מבוסס על עבודת החשיבה של המנהל עם אנשי המקצוע או בלעדיהם.

הערכת סיכונים

Risk assessment

1. כלי (גישה איכותית או כמותית) לקביעת טיבם והיקפם של סיכונים על ידי ניתוח סיכונים פוטנציאליים והערכת התנאים הקיימים של החשיפה והפגיעות, אשר יחד עלולים

בעולם העסקים מכונה המשכיות עסקית (Business Continuity).

הסברה

Public guidance and information

תהליך רצוף ומתמשך של העברת מידע (ביאור ופרשנות באשר למדיניות הנהוגה וכן הערכות ותחזיות) תוך יצירת תשתית ידע למצבי חירום ובמצבי חירום בקרב הגופים והארגונים לרבות הציבור עצמו. זאת על מנת לאפשר התמודדות מיטבית במהלך מצב החירום ולשמור על כושר העמידה של הארגון והציבור.

הבהרה:

המידע המועבר כולל ארבעה סוגי מסרים, אשר בדרך כלל משולבים ביניהם. לכול מסר יש מטרות שונות ומאפיינים שונים:

- מסרי הנחייה - שמטרתם להסביר מה לעשות או לא לעשות;
- מסרי הדרכה - שמטרתם להסביר את ה'איך' עושים;
- מסרי מידע – שמטרתם לספק מידע הנדרש לציבור (לדוגמה, אודות אספקת מוצרים ושירותים במצב החירום) וכן על מנת להסביר את הסיבה לעשייה;

- מסרי דוברות – שמטרתם לחזק את האמון של הציבור במערכות השלטוניות.

ההסברה מאפשרת מתן ידע וכלים להתמודד עם מצב החירום, משפרת את תחושת הביטחון והמסוגלות העצמית של הציבור ומחזקת את האמון במערכות השלטוניות. כל אלה הם מרכיבי שְׁתַּלְטָנִי (דומיננטי) ביצירת החוסן.

היערכות

Preparedness

הפעולות והאמצעים הננקטים לשם שיפור המענה למצבי חירום ובמצבי חירום: בניית היכולות, שימורן ושיפורן.

Economic loss הפסד כלכלי

השפעה כלכלית כוללת, המכילה הן את ההפסד הכלכלי הישיר והן את ההפסד הכלכלי העקיף.

הפסד כלכלי ישיר: הערך הכספי של הרס מוחלט או חלקי של נכסים פיזיים הקיימים באזור שנפגע. הפסד כלכלי ישיר הוא כמעט שווה ערך לנזק הפיזי.

הפסד כלכלי עקיף: ירידה בשווי הכלכלי, הנוסף כתוצאה מההפסד הכלכלי הישיר ו / או ההשפעות האנושיות והסביבתיות.

הבהרה:

דוגמאות לנכסים פיזיים המהווים את הבסיס לחישוב ההפסד הכלכלי הישיר: בתים, בתי ספר, בתי חולים, מבנים מסחריים וממשלתיים, תחבורה, אנרגיה, תשתיות תקשורת ותשתיות אחרות; נכסים עסקיים ומפעלי תעשייה; ותוצרת כגון גידולים, בעלי חיים ותשתית הייצור. נכסים אלו עשויים לכלול גם נכסים סביבתיים ומורשת תרבותיים.

ההפסדים הכלכליים הישירים מתרחשים בדרך כלל במהלך האירוע או בתוך השעות הראשונות לאחר האירוע, ולרוב מוערכים זמן קצר לאחר האירוע, זאת כדי להעריך את עלות השיקום ואת התביעה לתשלומי הביטוח. הפסדים אלה הם מוחשיים וקלים יחסית למדידה.

ההפסד הכלכלי העקיף, כולל השפעות מיקרו - כלכליות (למשל, ירידות בהכנסות עקב הפסקות עסקים), השפעות מזו- כלכליות (למשל, ירידות בהכנסות בשל השפעות על נכסים טבעיים, הפרעות בשרשרת האספקה או אבטלה זמנית) והשפעות מקרו - כלכליות (למשל, עליות מחירים, עליות החוב הממשלתי, השפעה שלילית על מחירי שוק המניות וירידה בתוצר). הפסדים עקיפים יכולים להתרחש בתוך או מחוץ לאזור שנפגע ולעתים קרובות יש פערי זמן בין הפגיעה להשפעות הנזק הכלכלי העקיף. כתוצאה מכך ההפסדים הכלכליים העקיפים

לפגוע באנשים, ברכוש, בשירותים, בפרנסה ובסביבה.

2. הערכת ממדי השטח, שבו התפשט מזהם, לפי הערכה זו מתריעים על סיכונים נשקפים כתוצאה מהתפשטות החומר המזהם.

(Hazard prediction)

3. פעילות המתבצעת בתום תהליך התכנון ובתום שלב ההכנות, כדי לבדוק את מידת עמידותן של תוכניות ושל הפעילות העתידה בפני תקלות אפשריות (Risk evaluation).

הבהרה:

הערכת סיכונים אסון כוללת: זיהוי סיכונים; סקירה של המאפיינים הטכניים של סיכונים כגון מיקומם, עוצמתם, תדירותם וסבירותם; ניתוח החשיפה והפגיעות, לרבות הממדים הפיזיים, החברתיים, הבריאותיים, הסביבתיים והכלכליים; והערכת המועילות (אפקטיביות) של יכולות ההתמודדות הקיימת והחלופית ביחס לתרחישי סיכון אפשריים.

Fault העתק גיאולוגי

אי רציפות, שבר או קרע בכרום כדור הארץ, אשר לאורכו נכרת תזוזה יחסית של הסלעים.

הבהרה:

ההעתקים העיקריים על פני כדור הארץ הם מישורי המגע בין הלוחות הטקטוניים והם אלה שמחוללים את רעידות האדמה החזקות ביותר.

העתק פעיל (Active fault) הוא העתק שידוע כי ארעה עליו רעידת אדמה בעת האחרונה (מוגדרת בישראל כ- 13,000 שנה). העתק שכזה מעיד על פעילות עכשווית של לוחות טקטוניים ומשום שאלה פועלים על פני טווח זמן רחב מאוד מניחים שקיים סיכוי גבוה מאוד שהעתק זה יפעל שוב גם בעתיד. עדיין אין בנמצא פתרון הנדסי ראוי לבניה עמידה מפני קריעת שטח ולכן התקנים המודרניים מגבילים בנייה על העתק מסוג זה, או בקרבתו המיידית (עד 15 מ' מכל צד), עד כדי איסור מוחלט.

עשויים להיות בלתי מוחשיים או קשים למדידה.

התגוננות אזרחית (הג"א)

Civil defense (CD)

1. האמצעים הנקוטים לשם התגוננות מפני כל התקפה או סכנת התקפה על האוכלוסייה האזרחית או לשם צמצום תוצאותיה של התקפה כזאת, להוציא אמצעי-לחימה שלא להגנה עצמית (על פי חוק הג"א 1951).

הבהרה:

התקפה (על פי חוק הג"א 1951) היא הפצצה אווירית, הפגזה ארטילרית או רקטית או כל סוג של ירי מצד האויב (ניסיון פגיעה מצד צבא של מדינת אויב).

התראה

ראה ערך: אזהרה

לשעת חירום העליונה. ועדת מל"ח מחוזית מונחה על ידי ועדת המל"ח העליונה.

ועדת מל"ח מקומית

Local Emergency Economic Committee (LEEC)

ועדה הממונה על-ידי ראש הרשות המקומית אשר באמצעותה פועלת הרשות המקומית להבטחת האספקה והשירותים החיוניים לאוכלוסייה, לטיפול באוכלוסייה ולמתן שירותי סעד ופינוי בחירום.

הבהרה: על-פי הוראות החוק, ובהתאם לתכנית שקבעה הרשות המקומית ולתכניות משרדי הממשלה והרשויות הייעודיות שאושרו על ידי ועדת מל"ח עליונה.

ועדת המל"ח העליונה תקבע בכפוף לחוק את תפקידי הוועדות המקומיות והיא רשאית לאצול להן מסמכיותיה ולהוסיף להן בתקופת הפעלת מערך מל"ח משימות על המשימות הקבועות בחוק.

ראש הרשות המקומית, יהיה מתוקף תפקידו יו"ר ועדת מל"ח המקומית.

ועדת מל"ח עליונה (ר"ת: ומ"ע)

Supreme emergency economic committee

ועדת מל"ח ברמה הארצית-הלאומית, בראשה עומד שר הביטחון, וחברים בה המנהלים הכלליים של משרדי הממשלה, נציגים בכירים מהמטה הכללי של צה"ל וממשטרת ישראל, מנכ"ל מרכז השלטון המקומי, יו"ר ארגון המועצות האזוריות ומנכ"ל הסוכנות היהודית. ליו"ר הועדה, ממלא מקום קבוע (הוא ראש רח"ל) ולו מואצלות כל סמכויות יו"ר הועדה. ולצידה מטה מל"ח ארצי. תפקידה העיקריים של ומ"ע הם להבטיח את ההיערכות והמוכנות של המרחב האזרחי למצבי החירום השונים במדינת ישראל.

ועדות משק לשעת חירום (ר"ת: מל"ח)

Emergency Economy Committees (EEC)

ועדות המופקדות על התיאום וההכוונה הבין-משרדית והרב-ארגונית בתחומי המשק החיוני שבאחריות משרדי הממשלה והרשויות הייעודיות. הבהרה: הוועדות מופקדות הן לגבי ההכנות לקראת מצבי חירום והן לגבי קביעת סדרי עדיפויות וסדר קדימויות להקצאת משאבים לשעת-חירום בתיאום עם משרדי הממשלה וכן בתיאום פעולות עם צה"ל. תפקידן העיקרי של ועדות המל"ח ברמות השונות הוא להבטיח את הרציפות של אספקת מוצרים ושירותים חיוניים במשק בעתות חירום.

ועדות מל"ח מתקיימות ברמה הלאומית - הארצית, המחוזית והמקומית.

ועדת מל"ח מחוזית

District Emergency Economy Committee (DEEC)

ועדת מל"ח ברמה המחוזית מופקדת על התיאום ועל ההכוונה הבין-משרדית בתחומי המשק החיוני לשעת חירום בשיתוף הנציגים של משרדי הממשלה והרשויות הייעודיות לשעת חירום במרחב המחוז.

הבהרה: התיאום ברמה המחוזית מבוצע בתחומים הבאים: 1. התכונות לקראת תקופת הפעלת מערך מל"ח. 2. קביעת קדימויות להקצאת משאבים לשעת חירום בתיאום עם משרדי הממשלה הנוגעים לעניין וכן תיאום פעולות עם צה"ל וזאת מבלי לגרוע מההסדרים לשעת חירום הקיימים בין משרדי הממשלה והרשויות הייעודיות לבין צה"ל בתיאום עם ועדת משק

זיהוי חללים אזרחיים (ר"ת: ז"ח)

Casualty identification

קביעת זהותה של גופה או שרידי גופה באמצעים קבילים (מדעיים, הלכתיים או סוציאליים).

זירת אירוע Site

מרחב (שטח גיאוגרפי) שאובחן בו נזק או פגיעה.

זמן התאוששות

ראה ערך: שיקום.

זמן אזעקה Alarm time

פרק הזמן שבו מערכות הפצת ההתרעה פועלות ומפיצות את ההתרעה בעקבות איום או סיכון לאזור מסוים.

זמן התרעה Alert time

בתרחיש נפילת טילים, משך הזמן שבו נדרשת האוכלוסייה באזור נתון שמקבל התרעה להיכנס למרחב מוגן. זמן זה נקבע למשך זמן המעוף הצפוי של האמל"ח המיוחס באיום לאותו אזור. לרוב זמן ההתרעה וזמן האזעקה שווים באורך הזמן שלהם.

זקיפים Sentinel

גורמים רפואיים הנמצאים במגע יום יומי עם האוכלוסייה כגון מעבדות בתי חולים, חדרי מיון, מרפאות קופות חולים, שירות וטרינרי, מכון לרפואה משפטית ולשכות הבריאות. ייעוד ה'זקיפים' הוא איסוף נתונים ודיווח שגרתית, גילוי ערנות לפעילות והיקף חריג בפניות או תחלואה חריגה.

חומר מסוכן (ר"ת: חומ"ס)**HAZMAT (hazardous materials)**

חומר שיש בו כדי להוות סכנה לחיי אדם או לבריאותו, לסביבה או לרכוש.

הבהרה:

דוגמאות לחומרים אלו הם: חומרים כגון דלק, גזים תעשייתיים, גז ביסול וחומרים כימיים בשימוש אזרחי וחומרים כימיים מלחמתיים.

"חומר מסוכן" (לפי חוק שירותי הובלה, תשנ"ז - 1997) – הוא חומר דליק, לקיח, נפיץ, רעיל, מחמצן, מאכל, מדבק או רדיואקטיבי, או גז דחוס או מונול, וכן כל חומר אחר שבהובלתו הוא עלול להיות מסוכן לבריאות האדם.

"חומר מסוכן" (לפי חוק החומרים המסוכנים) – רעל או כימיקל מזיק; מן החומרים המפורטים בתוספות לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג – 1993.

"חומר מסוכן" (לפי חוק ההתגוננות אזרחית) – חומר ששר הביטחון הכריז עליו בצו, כי הוא חומר מסוכן, כיוון שיש בפיזורו כדי לסכן חיי אדם או בריאותו או לגרום נזק לרכוש.

חוק שירות העבודה בשעת חירום**Emergency Labor Service Law**

חוק המחייב תושב קבוע לעבוד בשירות עבודה במפעלים חיוניים (למעט חייל, שוטר, אישה הרה או לפני תום שנה אחת אחרי לידתה), אם הוא באחד מן הגילים האלה: גבר מגיל 16 עד 67 ועד בכלל, אישה מגיל 16 עד 62 ועד בכלל; ומשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים רשאי לגייסו לצורך זה בצו. עוד קובע החוק, כי לשירות עבודה במפעל חיוני אפשר לגייס את עובדי המפעל עצמו (מגויסי פנים) ואנשים שאינם מועסקים בזמן רגיעה במפעל (מגויסי חוץ).

חבורת פיקוד קדמית (ר"ת: חפ"ק)**Mobile Command center**

1. חֵבֶר בעלי תפקידים, לרבות מערך כלי רכב ואמצעי תקשוב, שייעודם לאפשר למנהל לצאת ממרכז ההפעלה אל שטח האירוע, כדי להתרשם מן השטח או מן הנעשה בו התרשמות בלתי-אמצעית, או להפעיל ממנו הפעלה אישית, ישירה ומידית של מסגרות משנה. 2. כינוי לגוף שליטה קדמי.

הבהרה:

מונח בשימוש הגופים האופרטיביים, שהשתרש והתקבע בשפת החירום הכללית. במונח נעשה שימוש גם על ידי גופים שאינם 'פוקדים' על הנעשה בשטח אירוע.

חפ"ק אחוד (joint command on site) – חפ"ק המאגד תחת הגוף הפוקד על זירת האירוע (משטרת ישראל, צה"ל) את השליטה בכל כוחות המסייעים בטיפול באירוע, ובו נציגויות כלל הגופים השותפים לטיפול באירוע.

החפ"ק האחוד מבטא תפיסת ניהול בסמוך לזירת האירוע. הפעלת חפ"ק אחוד תבוצע כאשר יש צורך או יתרון בהפעלת תהליכי פיקוד ושליטה נרחבים בשיתוף גורמים רבים בסמוך לזירת האירוע. כל החפ"קים של הגופים והארגונים השונים נוטלים חלק במענה לאירוע והנציגים הקשורים יצורפו לצבר החפ"קים. ההחלטה על פריסת החפ"ק אחוד ועל מיקומו, תיקבע על ידי הדרג הפוקד בזירת האירוע.

צבר חפ"קים – מרחב בו ממוקמים כלל החפ"קים של הגורמים המשולבים באירוע.

אפשרויות וניתן לבצע פעולות לצמצום התוצאות והנזקים רק לאחר התרחשות האירוע. 'חירום' נבדל מ'אסון' בדחיפותו. 'חירום' נבדל מ'משבר', בכך שהאירוע כבר מתפתח לקראת תוצאה שלילית.

Casualty חלל

אדם שמותו נקבע באמצעות אישור מות חתום על-ידי רופא. הבהרה: חלל יכול להיות גופת מת או חלק מגופת מת.

חפ"ק

ראה ערך: חבורת פיקוד קדמית.

Acute exposure חשיפה אקוטית

חשיפה בודדת או חשיפות מרובות למוזהם, בדרך כלל לריכוזים גבוהים הגורמים להשפעה מיידית, למשך זמן שאינו עולה על 24 שעות.

Chronic exposure חשיפה כרונית

חשיפה ממושכת או חשיפות מרובות לאורך זמן ממושך, בדרך כלל לריכוזים נמוכים העלולים לגרום להשפעות מצטברות.

Resilience חוסן

היכולת של מערכת, קהילה או חברה, החשופה לסיכונים, לעמוד בפני, לספוג, להתאים, להסתגל, לשנות ולהתאושש מההשפעות של הסיכונים בזמן ובצורה מועילה, לרבות באמצעות שימור, שחזור ושיקום של מבנים ותפקודים בסיסיים חיוניים באמצעות ניהול סיכונים.

Community Resilience חוסן חברתי

יכולתה של מערכת חברתית (פרט, משפחה, קהילה) להכיל, להגיב ולהתאים עצמה למצבים קיצוניים של משבר, לחזור לתפקוד מיטבי בזמן הקצר ביותר עם תום המצב המשברי ולפתח יכולות הסתגלות למצבי משבר עתידיים. הבהרה:

החוסן החברתי כולל: רכיבי החוסן (משילות, חברה אזרחית ויכולות הפרט) ממדי הזמן (מוכנות, התמודדות וחזרה לשגרה) וכלים (מידע והסברה, התנדבות, שיתופיות בין מגזרית והמשכיות תפקודית) מרכיבים אלו שזורים האחד בשני, משפיעים ומושפעים האחד מהשני. החוסן החברתי הוא רכיב בחוסן הלאומי. שלושת הרכיבים הנוספים הם: חוסן בטחוני, וחוסן כלכלי וחוסן מדיני (משילות). ארבעת הרכיבים המקיימים יחסי הידודיות (אינטראקציה) משפיעים ומזינים זה את זה. החוסן מתקיים ברמות שונות: לאומי, שלטון מרכזי, שלטון מקומי, הקהילה, המשפחה והפרט.

Emergency חירום

מצב של סכנה לחיי אדם או לשלמות רכוש, המחייב פעולה מיידית. הבהרה:

רוב מקרי חירום דורשים התערבות דחופה כדי למנוע החמרה של המצב, אם כי במצבים מסוימים, פעולות מניעה ואיפחות הסיכון אינן

ט

טב"ק

ראה ערך: טרור לא-קונוונציונלי

Terror

טרור

פעולה אלימה או איום בפעולה אלימה מכוונת ושיטתית נגד יחידים, מערכות, ארגונים או נגד רכוש.

הבהרה:

הטרור נועד להפעיל לחץ ולהפחיד ממשלות, חברות, ארגונים ואנשים ולכפות עליהם נקיטת פעולות שנועדו להשיג מטרות פוליטיות, אידיאולוגיות, חברתיות ודתיות של מפעיליו.

Mega terror

טרור - על

אירוע טרור שיש בו קפיצת מדרגה או הסלמה הן בהיקף האירוע והן באופני הפגיעה, הגורם לשיבוש מערכות מידע, לסיכון בנפש או נזק לתשתיות.

הבהרה:

לרוב מדובר על שימוש בחומרים לא-קונוונציונלים, במתקפת סייבר, או בכמות גדולה של חומרי נפץ.

טרור לא-קונוונציונלי (ר"ת: טב"ק)

Non-conventional terror

תקיפה או איום בתקיפה שבה נעשה שימוש בחומרים בלתי קונוונציונלים: כימים, ביולוגים או רדיולוגים.

הבהרה:

טרור לא-קונוונציונלי הוא סוג של טרור-על.

מורכבים. יכולות התמודדות תורמות להקטנת סיכוני אסון.

הערכת יכולות (Capacity assessment) היא תהליך שבו יכולות של קבוצה, ארגון או חברה נבדקת למול המטרות הרצויות, כאשר היכולות הקיימות מוגדרות לשימור או לחיזוק ופערים ביכולות מוגדרים להמשך טיפול ופיתוח.

פיתוח יכולות (Capacity development) הוא התהליך שבו אנשים, ארגונים וחברה בוחנים באופן שיטתי ומפתחים את יכולותיהם לאורך זמן כדי להשיג מטרות חברתיות וכלכליות. מושג זה מרחיב את המונח של בניית היכולות (-capacity building) כדי להקיף את כל ההיבטים של יצירת ושמירה על כושר הצמיחה לאורך זמן. היא כוללת למידה וסוגים שונים של אימונים, אך גם מאמצים מתמשכים לפתח מוסדות, מודעות פוליטית, משאבים כספיים, מערכות טכנולוגיות ובסיסה מאפשרת רחבה יותר.

יעדים לאומיים לחירום National goals for emergency

1. היקף הספקת השירותים והמוצרים אותם מבקשת מדינת ישראל להעניק לאזרחיה במצבי חירום ואסון.

2. היקף הספקת השירותים או המוצרים הנדרשים על מנת להבטיח את רציפות התפקוד הלאומית במצבים שונים.

הבהרה:

היעדים הלאומיים לחירום הם מטרות העל והצרכים החברתיים, הכלכליים והסביבתיים במבט הלאומי רחב, המשמשים כמדיניות הלאומית וקו מנחה לארגונים בהיערכותם לחירום.

עמידה ביעד לאומי מחייבת שילוב ותיאום פעולותיהם של מספר משרדים ממשלתיים.

יכולת Capability

שילוב של כל החוזקות, כישורים והמשאבים הזמינים בתוך הארגון, הקהילה או החברה על מנת לתת מענה לאירוע ולהתמודד עם הסיכונים מאסון ולהקטינם. ולחזק את החוסן בתוך הארגון, הקהילה או החברה.

הבהרה:

יכולות ניתן ויכללו: תשתיות, מוסדות, ידע וכישורים אנושיים, כישורים קולקטיביים כגון מערכות יחסים חברתיות, מנהיגות וניהול.

יכולת ההתמודדות (Coping capability) היא היכולת של אנשים, ארגונים ומערכות, תוך שימוש במיומנויות ומשאבים זמינים, להתמודד עם תנאים קשים, סיכונים או אסונות. יכולת ההתמודדות דורשת מודעות מתמשכת, משאבים וניהול טוב, בשגרה, במצבי חירום או בתנאים

הגברה של תנודות הקרקע

(Amplification of ground motion)

הזעזועים גוברים באזורים שבהם מצויות קרקעות חלשות (חול או קרקעות מילוי) שמוקפות בשכבות של סלע קשה. הגברה עלולה לגרום להגדלת עוצמת רעידת האדמה באזורים ממוקדים. ככל שהזעזועים חזקים יותר, כך הנזק ילך ויגבר.

כשל מדרונות (Slope failure), גלישת קרקע (Landslide) חלקי המדרון או המצוק מתנתק מגוף המדרון ונע במורדו, בפרט כאשר סלעי המדרון חלשים מבחינה מכנית, סדוקים ובלויים. כשל מדרונות עלול לגרום לקריסת מבנים הנמצאים מעל ומתחת לגושים הגולשים, חסימת עורקי תחבורה ולפגיעות קשות בתשתיות עליות ותת-קרקעיות. אזורים בסיכון (רשימה חלקית): הערים צפת, טבריה, ירושלים, חיפה, קריית שמונה, נחל שורק – לאורך תווי הרכבת לירושלים. כמו גם מדרון היבשת בים התיכון הסמוך לחופי ישראל. גלישות אלו עלולות ליצור צונמי מקומי.

התנזלות (Liquefaction)

קרקע חולית ספוגה במי תהום המאבדת את חוזקה ומתנהגת כנוזל. התנזלות יכולה ליצור סידוק, הסטה אופקית של גושי קרקע, שקיעה או ציפה של מבנים ביחס לקרקע, עד כדי נפילה. המתקנים הרגישים לנזק מהתנזלות הם בעיקר אזורי נמל, תשתיות חוף, גשרים וסכרים, קרי חלק ניכר מהעיר התחתית ומתקני הנמל בחיפה.

צונאמי (בים) וסייש (באגם)

(Tsunami and Seiche)

נחשול מים עז (בים או באגם) מלווה בזרמים ומערבולות המציף את החוף. צונאמי וסייש עלולים לגרום להצפה של אזור החוף.

כשירות Competence

יכולת של פרט, מסגרת, ארגון או של מערכת שמאפשר להם להשיג את מטרותיהם. הבהרה:

הכשירות מבטאת את גבולותיה של מעטפת היכולות הבסיסית של פרט, ארגון, מסגרת או מערכת בהקשר של מתאר ההפעלה הכללי. מרכיביה הם: המשאב האנושי (כמות כ"א, הכשרה ומיומנות) והאמצעים לסוגיהם (סוג וכמות, כשירות טכנית ותחזוקתית).

כשל קרקע Land failure

תגובות ותופעות גיאולוגיות הנגרמים כתוצאה מרעידות אדמה. תופעות אלו מכונות על פי רוב כשל קרקע או 'סיכונים סיסמיים'. הבהרה:

במקביל לתנודות הקרקע וכתוצאה מהן, מתרחשות בתשתית הגיאולוגית תופעות נוספות, המשפיעות על מבנים ותשתיות שאינם בנויים כראוי ועלולות לגרום לנזקים משמעותיים למבנים, לתשתיות ולבני אדם.

להלן פירוט התופעות והנזק שהן עלולות לייצר:

קריעת פני שטח והעתקתו

(Surface rupture and offset)

סידוק וקריעה של פני השטח לאורך ההעתק הגיאולוגי. מבנים שעל קו ההעתק ייגזרו ועלולים להתמוטט. יש לציין שבישראל מרבית רעידות האדמה חלשות יחסית (במגניטודה נמוכה מ-5) אינן מלוות בקריעת פני השטח.

תנודות קרקע (Ground motion)

תנודות גליות מחזוריות של הקרקע. תנודות אלו עלולות לגרום למבנים שאינם בנויים לעמוד בזעזועים, לנזק ואף לקריסה (בעיקר מבנים שנבנו לפני ת"י 413).

Cyber warfare **לוחמת סֶבֶ"ר**

לוחמה שבה משתמשים בכלים, באמצעים ובשיטות של סֶבֶ"ר (סביבת רשת).
הבהרה:

יכולה להתלוות ללוחמה קונוונציונלית כממד לחימה נוסף או כזירת לוחמה עצמאית.

Learning **למידה**

שינוי שיטתי ביכולת הביצוע, המתרחש בעקבות רכישת ידע חדש.

מ

מגזר פרטי Private sector, the

המגזר הפרטי המכונה המגזר השני, מורכב מחברות הפועלות למטרת רווח.

מגזר ציבורי Public sector, the

המגזר הציבורי המכונה המגזר הראשון, עוסק במתן השירותים הציבוריים לתושבים. הבהרה:

מגזר זה כולל את הפעילות הנעשית על ידי המדינה, בתחומים כגון ביטחון, חינוך ורוחה, והפעילות הנעשית על ידי הרשויות המקומיות, בתחומים כגון ניקיון, חינוך ורוחה.

מגזר ראשון First sector, the

ראה ערך: מגזר ציבורי

מגזר שלישי Third Sector, the

מונח כולל למוסדות התנדבותיים וארגונים ללא כוונת רווח אשר אינם חלק ממוסדות המדינה והשלטון המקומי. העוסקים במגוון נושאים: בריאות, חינוך, שמירה על איכות הסביבה, סיוע בינלאומי ובשינוי חברתי. הבהרה:

המגזר מכונה "שלישי" על-מנת להבחינו משני המגזרים הגדולים האחרים: העסקי (הוא המגזר "השני") והציבורי (הוא המגזר "הראשון"). מאפיינים בולטים של ארגוני מגזר זה הינם מעורבות מתנדבים בפעילותם ושימוש בתרומות כספיות.

ארגוני המגזר השלישי נקראים לפעמים "ארגונים לא-ממשלתיים" (באנגלית: Non-governmental organization, NGO), או מגזר קהילתי (community sectors)

מגזר שני Second sector, the

ראה ערך: מגזר פרטי.

מבצע סִבִּ"ר [סביבת רשת]

Cyber operation

מבצע העושה שימוש ביכולת סב"ר, במטרה להשיג יעדים במרחב הסב"ר או באמצעותו. הבהרה: המבצע יכול להיות הגנתי אן התקפי.

מגה אר"ן

Mega Mass casualty incident

ראה ערך: אירוע רב נפגעים

מגויסי חוץ

External labor recruits

כוח אדם שאינו מועסק במפעל החיוני (או במפעל למתן שירותים קיומיים) ברגיעה ונקרא לשירות עבודה במפעל בשעת חירום (שע"ח) בלבד בצו של שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, בהתאם לחוק שירות העבודה בשעת חירום תשכ"ז – 1967 (סעיף 18(א)).

מגויסי פנים

Internal labor recruits

כוח אדם המועסק במפעל החיוני בשגרה, הנקראים לשירות עבודה במפעל בשעת חירום (שע"ח) בצו של שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, בהתאם לחוק שירות העבודה בשעת חירום תשכ"ז – 1967 (סעיף 18(א)).

גאוגרפי מצומצם ידאיגו מאוד את רשויות הבריאות.

Magnitude מגניטודה

ראה ערך: עוצמת רעידת אדמה.

Policy מדיניות (מסמך)

מסמך תפיסתי המכווין משימה, מכיל מערכת של כללים (דרישות) המבטאים מחויבות, סמכויות, הרשאה או איסור המכווינים את הקצאת המשאבים.

מדיניות התגוננות

Civil Defense Guidelines

סדרת עקרונות וקווים מנחים בנוגע לאמצעים שיש לנקוט מפני התקפה או סכנת התקפה על האוכלוסייה האזרחית או לשם צמצום תוצאותיה של התקפה כזאת.

הבהרה:

התקפה בהקשר של מדיניות ההתגוננות משמעה: הפצצה אווירית, הפגזה ארטילרית או רקטית או כל סוג של ירי מצד האויב (ניסיון פגיעה מצד צבא של מדינת אויב) - כמוגדר בחוק הג"א 1951.

מודיעין אוכלוסייה

Population information

1. מכלול נתונים הנאסף על אוכלוסייה בתא שטח נתון, אשר מרכיב את 'תמונת מצב האוכלוסייה', על מנת שהמערכות השלטוניות יוכלו לסייע לאוכלוסייה זו.

2. כינוי למקום בו מסופק מידע לאוכלוסייה.

הבהרה:

הנתונים נאספים כבר בשגרה ומורכבים מפרמטרים שונים ומהווים בסיס מידע ראשוני בשעת חירום. במהלך מצב החירום מעדכנים את הנתונים הקיימים ואוספים נתונים נוספים.

מגיבים ראשוניים

First responders

בעל תפקיד שהוכשר לתפקידו ונמנה עם כוח האדם הראשוני המגיב לזירת אירוע אשר אחראים להגנה על החיים, רכוש והסביבה באירועי חירום ואסונות כגון, אסון טבע, התקפת טרור, פגיעה של טיל, שריפה ועוד.

הבהרה:

המגיבים הראשוניים כוללים על פי רוב את ארגוני החירום: מד"א, כב"ה ומשטרת ישראל כמו גם: צוות חירום מפעלי, צח"י, צוותי חירום מהרשות מקומית ועוד. על המגיבים הראשוניים נמנים גם בעלי תפקידים אשר מנהלים מצבי חירום או מספקים שירותי תמיכה מידיים במהלך פעולות מניעה, תגובה והתאוששות.

מגיפה Epidemic, Pandemic

התפרצות או התפשטות של מחלה מדבקת המתפשטת במהירות בקרב האוכלוסייה ופוגעת בחלק ניכר ממנה - בשיעור גבוהה מהממוצע.

הבהרה:

מגיפה יכולה להיות מקומית (Epidemic), או בעלת תפוצה כלל עולמית (Pandemic).

מגיפה מקומית – היא הופעת צבר מקרי תחלואה ו/או תסמינים אופייניים של מחולל מסוים בשיעור גבוהה מהממוצע באוכלוסייה ובאזור מסוים ומוגבל.

מגיפה כלל עולמית - היא התפרצות במקביל של מגפות מקומיות (אפידמיות) מזן יחיד של מחולל באזור תפוצה רחב, כלל עולמי, תוך פגיעה במספר רב של אנשים.

יש לציין שאין הכרח שמחלה תפגע במיליוני קורבנות בכדי להיחשב כמגיפה. אנחנו מצפים משפעת עונתית שתהיה נפוצה, כך שמיליון חולים ברחבי העולם בקושי יעוררו עניין מיוחד. כלבת, עכברת וחצבת לעומת זאת, אמורות להיות נדירות, אפילו מספר מצומצם של חולים באזור

מוצר חיוני נמוך**Low essential economic product**

מוצר או שירות שחסרונו המתמשך אצל הצרכן הסופי, עשוי לגרום לשיבוש מטריד של שגרת חיי הפרט ורווחתו הכלכלית.

לדוגמה:

הגנת הסביבה, חינוך, רווחה, תברואה (היגיינה), שירותי מרשם אוכלוסין, שירותי דת, שירותים משפטיים.

מוצר כלכלי Economic product

מוצר או שירות שהפסקת יצורו או אספקתו לאורך זמן, עשוי לגרום לנזק כלכלי משמעותי ליצוא הישראלי.

מוצר קיומי Existential product

מוצר או שירות שחסרונו אצל הצרכן הסופי, ולו לפרק זמן קצר, עשוי להסב נזק **פיסי, בריאותי או נפשי** – בלתי הפיך.

לדוגמה:

מזון, מים, קורת גג או מחסה הולם, רפואה, חשמל, הגנה פיסית, חילוץ והצלה ודלקים.

מוקד רעידת האדמה**Earthquake epicenter**

המקום שבו התחילה רעידת האדמה. נמצא בתת הקרקע על העתק קיים או העתק חדש שנוצר ברעידת האדמה.

הבהרה:

במוקד רעידת האדמה (על פני הקרקע, earthquake hypocenter) לא צפוי להיות ההרס הכבד ביותר אלא דווקא במרחב סביב לו בגלל אופן התפשטות הגלים במרחב.

מודעות ציבורית Public awareness

תהליכים של ידוע האוכלוסייה הכללית אודות סיכונים ומה ניתן לבצע על מנת לצמצם את החשיפה לסיכונים אלו.

הבהרה:

הגברת המודעות הציבורית לגורמי סיכון ולסיכונים הינה חובתם של פקידי הציבור במשרדי הממשלה השונים והרשויות הייעודיות והמקומיות, כחלק ממילוי תפקידם ומאחריותם להצלת חיים ורכוש במקרים של מצבי חירום ואסונות.

פעילות להגברת המודעות הציבורית מאפשרת שינויים בהתנהגות שמובילה לתרבות של הפחתת הסיכונים. פעולות אלו כוללות: מידע לציבור, תהליכי הפצת מידע, חינוך, שימוש באמצעי המדיה לסוגיהם, שימוש באמצעי תקשורת מודפסים, הקמת מרכזי מידע, רשתות ושותפויות בקהילה.

מוכנות Readiness

מידת יכולתה של המסגרת לבצע משימה מוגדרת. המוכנות תלויה בתרחיש ותפיסת הפעלה, שהם ייחודיים למצב, לאזור גיאוגרפי, לזמן נתון ולמסגרת.

מוצר חיוני גבוה**High essential economic product**

מוצר או שירות שחסרונו אצל הצרכן הסופי, לפרק זמן קצר, עשוי להסב שיבוש מעיק וחריף על תפקודו היום-יומי הבסיסי של הציבור. המשך חסרונו של מוצר זה לאורך זמן עלול להסב נזק לבריאות הציבור.

הערה:

דוגמאות לכך הם: תחבורה יבשתית; אווירית או ימית, יציבות מאקר-כלכלית, שירותים פיננסיים, תקשורת אישית, אספקת מידע לציבור.

תושביה כמו כן מסירת מידע על מיקום המפונים לציבור הפונה.
הבהרה:
המערכת מנוהלת על ידי משרד הפנים.

מידע לציבור

ראה ערך: הסברה

Section מכלול

גוף משנה או מרכז משנה של מרכז ההפעלה.

מלאי אסטרטגי לשעת חירום

Strategic stock for emergencies

מלאי נדרש לשעת חירום בתחומים העיקריים הבאים: מצרכי מזון בסיסיים (לאוכלוסייה ומשק החי). מוצרי דלק (תזקיקים ונפט גולמי). תרופות וציוד רפואי.

Evacuated population מפונים

בני אדם, חסרי דיור, שהונחו לעזוב את מקום מגוריהם על ידי הגורמים המוסמכים.

Prevention מניעה

פעולות ואמצעים הננקטים כדי למנוע מסיכונים אסון קיימים וחדשים להתממש.

הבהרה:

מניעה (כלומר, מניעת אסון) מבטאת את המושג ואת הכוונה למנוע לחלוטין השפעות שליליות אפשריות של אירועים מסוכנים. בעוד שסיכוני אסון מסוימים אינם ניתנים לביטול, מטרת המניעה היא לצמצם את הפגיעות מהסיכונים והחשיפה להם, וכתוצאה מכך, הסיכונים לאסון מוסרים. דוגמאות לכך כוללות גשרים או סכרים שמבטלים סיכוני הצפה, תקנות השימוש בקרקעות שאינן מאפשרות יישוב באזורי סיכון גבוהים, תכן הנדסי סיסמי המבטיח את

Affected מושפעים

אנשים שנפגעו, במישרין או בעקיפין, מאירוע מסוכן או ממצב החירום.
הבהרה:

מושפעים במישרין הם אלה שסבלו מפגיעה, מחלה או השפעות בריאותיות אחרות; שפוננו, נעקרו, הועברו, או חוו נזק ישיר בפרנסתם, בנכסים כלכליים, פיזיים, חברתיים, תרבותיים וסביבתיים. מושפעים בעקיפין הם אנשים שסבלו מתוצאות האירוע, מלבד או בנוסף להשפעות הישירות, לאורך זמן, עקב שיבוש או שינויים בכלכלה, בתשתיות קריטיות, בשירותים בסיסיים, במסחר ושירותים או עבודה, או מהשלכות חברתיות, בריאותיות ופסיכולוגיות.

אנשים יכולים להיות מושפעים במישרין או בעקיפין. אנשים מושפעים עלולים לחוות השלכות קצרות טווח או ארוכות טווח, באורך חייהם, בפרנסתם או בבריאותם ובנכסיהם הכלכליים, הפיזיים, החברתיים, התרבותיים והסביבתיים.

מטה מל"ח ארצי

Staff of the Supreme Emergency Economy committee, the

המטה הקבוע של יו"ר ועדת המשק לשעת חירום העליונה (הוא שר הביטחון, או ראש רח"ל), המנחה והמתאם את גופי מערך המשק לשעת חירום לפי קווי המדיניות והסמכויות של ועדת המשק לשעת חירום העליונה וכפי שנקבעו בהחלטת הממשלה.

מיד"ס (מידע על מפונים)

מערכת מידע ממוכנת המנהלת את רישום המפונים שהתקבלו במתקני הקליטה, עפ"י דיווחי הרשויות המקומיות. לרשות המקומית יכולת להתקשר למערכת זו לצורך קבלת נתונים על

מערך המל"ח מורכב מהגופים העיקריים האלה: נציגי משרדי הממשלה, הרשויות הייעודיות לשעת חירום, הרשויות המקומיות והמפעלים החיוניים. מערך מל"ח פועל באמצעות מטה מל"ח וועדות מל"ח.

מערכות התרעה מוקדמת

Early warning system

מערכת משולבת של ניטור סיכונים, חיזוי וצפי סיכונים, הערכת סיכוני אסון, תקשורת (בכללן הפצה במערכות המדיה) מערכות ממוכנות ותהליכי מוכנות המאפשרים ליחידים, לקהילות, ממשלות, עסקים ואחרים לנקוט בפעולה בזמן כדי להפחית את סיכוני האסון לקראת אירועים מסוכנים. הבהרה:

מערכות התראה מוקדמות אפקטיביות "מקצה לקצה" ו"ממוקדות אנשים" עשויות לכלול ארבעה מרכיבים מרכזיים קשורים זה לזה: (1) ידע על סיכוני אסון המבוסס על איסוף שיטתי של נתונים ועל הערכת סיכונים; (2) איתור, ניטור, ניתוח וחיזוי של סיכונים ותוצאות אפשריות; (3) הפצה ותשדורת, ממקור רשמי בעל סמכות, של אזהרות מדויקות, בזמן רלוונטי ושניתן לפעול לאורן. ומידע על הסבירות וההשפעה; וכן (4) מוכנות בכל הרמות להגיב להתרעה שהתקבלה.

ארבעת מרכיבים אלה קשורים זה לזה וצריכים להיות מתואמים בתוך ובין המגזרים השונים והרמות השונות. על מנת שהמערכת תוכל לעבוד ביעילות עליה לכלול מנגנון משוב לשיפור מתמיד. כישלון במרכיב אחד או חוסר תיאום יכול להוביל לכישלון של המערכת כולה.

מערכות התראה מוקדמת רב-סיכונים מתייחסות למספר סיכונים, תוצאים והשפעות (דומים או שונים) בהקשר בהם אירועים מסוכנים עשויים להתרחש לבד, בו זמנית, במדורג או במצטבר לאורך זמן, ובהתחשב בתוצאים (באפקטים) האפשריים ההדדיים. מערכת התרעה רב-סיכונים

עמידותו של מבנה בעת רעידת אדמה או חיסון אפשרי כנגד מחלה. ניתן לנקוט באמצעי מניעה גם במהלך או לאחר אירוע מסוכן או אסון כדי למנוע סיכונים משניים או השלכותיהם, לדוגמה - פעולות למניעת זיהום מים. מניעה ואיפחות הם חלק מתחומי המענה למצבי חירום.

בצד פעולות המניעה נעשות פעולות של איפחות ושל היערכות לפני התרחשות של מצבי חירום.

מסגרת לתכנון framework

מְעַרְכֵת של כללים המיועדת לשמש כמדריך לתכנון וכתיבת מענה בתחום מסוים. מסגרת לתכנון מציגה סקירה (כללית רחבה, מתאר או שלד) של נתונים התומכים בגישה מסוימת ומשמשת כמדריך שניתן להתאימו על ידי הוספה או מחיקה של נתונים ומכווינה את התכנון.

הבהרה:

מסגרת לתכנון (מסגרת לתיאום) היא מסמך המתווך בין הרובד האסטרטגי (תפיסה) לרובד המעשי (נוהל, תוכנית). היא התרגום של הרעיון הכללי למשימות קונקרטיות לביצוע תוך הכוונה לדרך להשגת הרעיון הכללי, תוך הגדרת היחסים בין כל התוצרים והמאמצים לניצולם הנכון. מסגרת לתכנון היא רכיב מרכזי בעיצוב תוכניות מענה.

מערך משק לשעת חירום (מל"ח)

Emergency economy

מערך שנועד להכין את המשק האזרחי לשעת חירום וכדי להבטיח את הרציפות של אספקת מוצרים ושירותים חיוניים במשק בעתות חירום. הבהרה:

זאת לשם: קיום המדינה, הבטחת מאמצי המענה במצבי חירום, ומניעת נזק חמור ומתמשך לכלכלת המדינה כתוצאה מעתות החירום.

לקיום הספקה או שירותים הדרושים לציבור או ליצוא, והשר אישר אותו בצו לעניין זה; (ההגדרה לפי "חוק שירות עבודה בשעת חירום, תשכ"ז – 1967).

הבהרה:

רמת החיוניות של מפעל נגזרת באופן ישיר מהנזק שיגרם למשק ולחברה כתוצאה מהתממשות תרחיש הייחוס – השבתה או שיבוש בפעילות המפעל.

עוצמת נזק היא פונקציה של ארבעה פרמטרים המשמשים למיון המפעלים (יצרניים ונותני שירות כאחד): ערך שירותי המפעל לקידום יעדים משרדיים; היקף הנפגעים מקרב הציבור; זמן התמשכות הפגיעה בציבור; עוצמת פגיעה מאקרו-כלכלית וחברתית.

רמת החיוניות של מפעל חיוני מוגדרת כאחת משלוש הרמות הבאות:

מפעל רמה א (עליונה): מפעל אשר השבתה או שיבושים בתפקודו השוטף בעת חירום צפויים להסב פגיעה מתמשכת באספקת שירות או מוצר סופי קיומי, לציבור צרכנים רחב.

מפעל רמה ב (גבוהה): מפעל אשר השבתה או שיבושים של תפקודו השוטף בעת חירום צפוי להסב פגיעה מתמשכת באספקת מוצר סופי חיוני גבוה לציבור צרכנים רחב; ו/או פגיעה קצרת זמן באספקת מוצר סופי קיומי לציבור צרכנים בהיקף מצומצם.

מפעל רמה ג (חשובה): מפעל אשר השבתה או שיבושים של תפקודו השוטף בעת חירום צפוי להסב פגיעה ממושכת באספקת מוצר סופי חיוני נמוך לציבור רחב; ו/או פגיעה קצרת זמן באספקת מוצר סופי חיוני גבוה לציבור מצומצם; ו/או להסב פגיעה מאקרו-כלכלית לאומית קשה (פגיעה בהכנסות; בתוצר; בתעסוקה).

עם יכולת להזהיר על אחד או יותר מהסיכונים מגבירה את המועילות ואת עקביות של ההתרעות באמצעות מנגנונים מתואמים ויכולות תואמות, הכוללות דיסציפלינות מרובות לזיהוי סיכונים מרובים ופיקוח על ריבוי הסיכונים.

מערכת מידע גיאוגרפי

Geographic Information System (GIS)

מערכת מידע ממוחשבת, רב שכבתית המכילה נתוני תשתית, אוכלוסייה, מידע הנדסי ומיפוי דיגיטלי.

מערכת שליטה ובקרה

Command and control system (C2)

מערכת מידע המסייעת לבנות תמונת מצב, להתעדכן בנתונים לבקר תהליכים ולקבל דיווח על תוצאותיהם.

מסמכי היסוד במרחב האזרחי

Governance document architecture (GDO)

הרכיב העיוני של העשייה והם משקפים את החשיבה, הלמידה ופיתוח הידע לגבי המענה למצבי החירום ובניית המוכנות להם במרחב האזרחי.

מפעל חיוני

Essential service Factory

כל מפעל או חלק ממנו, הפועל או שאפשר להפעילו לצרכי הגנת המדינה או בטחון הציבור או לקיום הספקה או שירותים חיוניים, ושאושר לעניין זה בצו על ידי השר בהתייעצות עם שר הביטחון, ובשעת לחימה – על ידי שר הביטחון בהתייעצות עם השר; וכן כל מפעל או חלק ממנו שאפשר להפעילו לצרכי קיום המשק ושפעולתו חיונית

הדיירים בבניין. ומיועד להגן על החוסים בו מפני התקפה.

אחריות האחזקה והטיפול במקלטים אלו חלים על דיירי כל אותו הבניין.

מקלט ציבורי - מקלט הבנוי מעל או מתחת לפני הקרקע שלא נועד לבית מסוים או למפעל מסוים אלא נועד לשרת את האוכלוסייה באותו אזור ונמצא בתחום השיפוט של הרשות המקומית. אחריות האחזקה, הטיפול ופתיחת המקלטים הציבוריים הוא בידי הרשות המקומית.

מצב חירום Emergency situation

התרחשות או סיכוי להתרחשות המהווה סיכון לחיי אדם, לבריאות, לרכוש או לסביבה ומצריכה פעילות רב תחומית ברמה הלאומית, שבגינה מפעיל השלטון הסדרים ייחודיים כדי להתגבר על הסכנה.

הבהרה:

התרחשות יכולה להיות אחת מאלה: אירוע, הכרזה על מצב משפטי בעורף, החלטה של הממשלה, החלטה של שר הביטחון.

מצב החירום יכול לנבוע מאחד מאלה:

1. עימות מוגבל או מלחמה; 2. פיגוע טרור-על קונוונציונלי או בלתי קונוונציונלי (טב"ק), לרבות שיבוש מערכות מידע הגורם לסיכון בנפש או נזק לתשתיות ("סב"ר טרור"); 3. אסון טבע - רעידת אדמה, שיטפון וכדומה; 4. מגיפה; 5. תקלה תפעולית הגורמת להתפשטות לחומר מסוכן או חומר רדיולוגי וכדומה העשוי לגרום לאסון המוני.

מצב חירום על פי דין (מצב משפטי) הוא אחד מאלה:

1. הכרזה מלחמה לפי חוק יסוד: הממשלה;
2. הכרזה על "מצב מיוחד בעורף" או קיומה של "שעת התקפה" כהגדרתם בחוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 (להלן חוק הג"א);
3. הכרזה על "אירוע חירום אזרחי" כהגדרתו בפקודת המשטרה, התשל"א-1971 (להלן - פקודת

מפעל קיומי

Critical service Factory

מפעל למתן שירותים קיומיים הוא כל מפעל או חלק ממנו, שנותן שירותים קיומיים כאמור בפסקאות (1) עד (3) להגדרה "שירותים קיומיים" ושהשר אישר אותו בצו לעניין זה לצורך מצב מיוחד בעורף או אירוע חירום אזרחי או מפעל או חלק ממנו שנותן שירותים קיומיים כאמור בפסקה (4) להגדרה האמורה, שהשר אישר אותו בצו בזמן מצב מיוחד בעורף או בעת אירוע חירום אזרחי, לאחר התייעצות עם ועדה מייעצת.

הבהרה:

שירותים קיומיים הם אחד מאלה:

1. אספקת מים, מזון או חשמל, וכן מתן שירותי אשפוז ובריאות, תברואה, תקשורת או דואר;
 2. שירות שיש לספקו לשם מניעת פגיעה חמורה באוכלוסייה או בשטח, שעליו חלה הכרזה על מצב מיוחד בעורף או הכרזה על אירוע חירום אזרחי;
 3. שירות שלדעת השר הוא חיוני, לקיום אספקה או לטיפול באוכלוסייה;
 4. שירות אשר לדעת השר הפסקתו עלולה, בנסיבות העניין, לגרום לפגיעה רבה בכלכלה המשפיעה על המשק כולו;
- ניתן לגייס מפעלים חיוניים מחוץ לאזור המוכרז לצורך מתן שירותים בתוך האזור המוכרז.

מקלט Shelter

מרחב מוגן תקני, מבנה בטון עילי או תת קרקעי, העמיד בפני תוצרי פיצוץ קרוב, שהותקן לשמש מקלט.

הבהרה:

נהוג לסווג את המקלטים למקלט ציבורי ומקלט משותף.

מקלט משותף - מקלטים הבנוי בתוך מעטפת המבנה בבניינים משותפים ושייכים לרשות כלל

מצב מיוחד בעורף**Special situation in the Home Front**

מצב משפטי המוכרז בהתאם לחוק ההתגוננות האזרחית (1951), הקובע כי הממשלה מוסמכת להכריז על מצב מיוחד בעורף (בכול המדינה או באזור מסוים) כאשר היא משוכנעת כי קיימת סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסייה האזרחית. בתקופה זו מסורה הסמכות לצה"ל להנחות את האוכלוסייה כולה או חלקים ממנה בכול הוראה הנדרשת להצלתם או שמירתם על חיי אדם או של רכוש, ובכלל זאת הוראה בדבר ביטול לימודים במוסדות חינוך, מתן הנחיה בדבר חובת שהייה בבתים או במקלטים, הגבלות על קיום אירועים והתכנסויות רבי-משתתפים ועוד.

הבהרה:

התקפה היא הפצצה אווירית, הפגזה ארטילרית או רקטית או כל סוג של ירי מצד האויב (ניסיון פגיעה מצד צבא של מדינת אויב).

בכול מקום בו הכרז מצב מיוחד בעורף, מוכרז באופן אוטומטי 'תקופת הפעלה' של מל"ח (בהתאם להחלטת ממשלה החלטה מספר 2007 של הממשלה מיום 27.10.2016).

הוכרז "מצב מיוחד בעורף" ומצא שר ההעבודה, הרווחה והשירותים החברתיים כי האפשרות למתן שירותים קיומיים לאוכלוסייה המצויה בשטח שעליו חלה ההכרזה עלולה להיפגע, או שבמערך הייצור או האספקה למתן שירותים קיומיים עלולים להיגרם תקלות או מפגעים ממשיים, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם שר הביטחון, להכריז בצו, שההוראות הנוגעות לקריאה לשירות עבודה יחולו בשטח שעליו חלה ההכרזה. צו זה יפקע במועד שבו פקעה ההכרזה על "מצב מיוחד בעורף", אלא אם כן ביטל שר את הצו קודם לכן.

המשטרה); 4. הכרזה על אירוע פגיעה במים כהגדרתו בחוק המים, התשי"ט – 1959; 5. הכרזה על "סכנה חמורה מרחפת על בריאות העם" כהגדרתה בפקודת בריאות העם 1940. 6. הודעה על "משבר תקשורת" כהגדרתו בחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב – 1982. 8. כל אירוע אחר שהוכרז ע"י שר הביטחון כמצב חירום בעורף.

בעוד חלק ממצבי החירום הם מובנים מאליהם (כגון אסון טבע המאיים על חייהם של רבים), ישנם מקרים בהם נדרשת החלטה של גורם מוסמך על מנת להכריע כי האירוע נחשב כמצב חירום.

ההגדרה המדויקת של מצב החירום, של הגופים והארגונים המעורבים ושל הנהלים המופעלים - משתנה בהתאם לאירוע - ונקבע בדרך כלל על ידי הממשלה שמוסדותיה (משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וארגוני החירום) אחראיות על תכנון חירום וניהולו.

במצב חירום רשאית הממשלה מתוקף סמכותה לסעיף 39 לחוק יסוד הממשלה להתקין תקנות שעת חירום כדי להגן על המדינה, ביטחון הציבור וקיום האספקה והשירותים החיוניים.

קיומו של מצב חירום במדינה הוא תנאי לתוקפם של חוקים שונים כגון חוק רישום ציוד וגיוסו (1987), חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (1957) ועוד.

מצבי כוננות**Condition of Readiness (COR)**

הגדרה מראש של דרגות חומרה, סיכון או מוכנות בתרחישים שונים.

החל משנת 1998 כפתרון מיגון חלופי למקלטים הקדמיים. מתוכנן לעמוד כנגד פגיעה ישירה בקו העימות.

ממ"ק - מרחב מוגן קומתי

(protective space Floor)

חדר הממוקם בשטח קומתי משותף מחוץ לדירה, הכניסה אליו הינה משטח משותף בקומה ומיועד לשרת את דיירי הקומה. נבנה החל משנת 1992 בבנייני מגורים בהם לא נבנה ממ"ד.

מרחבים מוגנים שאינם תקניים:

מרחב פנימי מוגן (Inner protective space) - מרחב הפנימי ביותר במבנה, אליו ניתן להגיע בזמן הנתון לאזור הספציפי מרגע קבלת התרעה. על המרחב להיות בעל מינימום קירות חיצוניים, מינימום חלונות ופתחים. מיועד למי שאין ברשותו ממ"ד, ממ"ק או מקלט. רמת המיגון במרחב זה נמוכה מרמת המיגון במיגון התקני.

מרכז הפעלה למצבי חירום

Emergency management center

1. מכלול גופי הניהול והשליטה המרכיבים את הארגון ואת חללי העבודה שבהם פועלים גופים אלו במצב חירום (זאת בשונה מאופן הארגון והפעילות במצב שגרה). 2. כינוי לגוף העיקרי המתכנן ומנהל את הפעילות במצבי החירום. 3. כינוי למקום שגוף כזה נמצא בו.

הבהרה:

גופי הניהול והשליטה מכונים בשמות שונים, בהתאם להגדרת של כל גוף וארגון. לדוגמה: מרכז ניהול מצבי חירום (מנמ"ח) – ברשות החירום הלאומית (רח"ל), מוצב הפיקוד העליון (מצפ"ע) – בצה"ל ברמת המטכ"ל, מרכז לניהול משברים, חדר מצב וכדומה.

במרכז הפעלה פועלים מכלולים ותאים של גורמי המטה המקצועי וגורמים אחרים בזיקה מיוחדת למרכיב המרכזי והשלטני (דומיננטי) בהם – הוא 'השולחן המרכזי'.

מרחב אזרחי

שם כולל לכל הישויות האזרחיות בכל שטחה של מדינת ישראל העוסקות במענה למצבי חירום.

הבהרה:

המרחב האזרחי כולל את: משרדי ממשלה, רשויות יעודיות, רשויות מקומיות, מפעלים חיוניים, מוסדות ציבוריים, מתקנים, תאגידים שהוקמו בחוק, עסקים, עמותות וארגונים (ממשלתיים ולא ממשלתיים לרבות ארגוני מתנדבים), שירות התגוננות אזרחית, גופי הצלה, ארגוני עזר, ארגוני חירום, מגיבים ראשונים, קהילות והפרט.

מרחב בידוד ראשוני (מב"ר)

Initial isolation Zone IIZ

מרחב שנקבע באופן ראשוני לבידוד אזור, בהתאם ל"כללי-אצבע". בטרם בוצעה הערכת סיכונים על ידי גורם מקצועי.

מרחב מוגן תקני

Standard Protective space

מרחב הבנוי בתוך מעטפת המבנה בהתאם כדי להגן על חוסים בו מפני איומים וסיכונים שונים.

הבהרה:

ממ"ד - מרחב מוגן דירתי

(Apartment protective space – safe room)

מרחב מוגן הממוקם בתחום הדירה והמיועד לשרת את דיירי הדירה בלבד. נמצא בכול דירה החל משנת 1992.

ממ"ם - מרחב מוגן מוסדי

(Building protective space)

מרחב מוגן שנמצא במבנים שאינם מיועדים למגורים: במשרדים ובמבני מסחר ותעשייה. הוא ממוקם על פי רוב בשטח משותף בכול קומה. נבנה החל משנת 1994.

מרחב מוגן קדמי (Fortified protective space)

ממ"ד או ממ"ק אשר נבנה בישובים בגבול הצפוני

גג - על פי הוראות הרשות העליונה לפס"ח - לתקופה ממושכת עד להחזרתה לביתה, או עד למציאת פתרון שיקומי חילופי הולם.

מתקן קליטה מקומי - מתקן ברשות המקומית המיועד לקלוט אוכלוסייה מפונה ולספק לה מקום מגורים זמני, אפשרות לכלכלה ושירותי עזר שונים, שיאפשרו לקיים אורח חיים וחיי משפחה תקינים ככל האפשר, לתקופה ממושכת, עד להחזרתה לביתה או עד למציאת פתרון שיקומי חילופי הולם.

Crisis

משבר

פרק זמן המתאפיין באי-וודאות גדולה, קושי, חוסר יציבות או סכנה וסיכוי לפגיעה ביכולות או במוניטין. שלב ברצף האירועים שבו נקבעת המגמה של כל האירועים העתידיים, במיוחד לטוב ולרע, המובילים לשינוי מכריע.

הבהרה:

משבר יכול להיות צפוי או להתרחש בהפתעה. במקרים רבים, ניתן לחזות את התפתחותו של משבר מתוך הבנת שינויים במגמות פנימיות וחיצוניות. משבר יכול להסלים לחירום או לאסון.

Water crisis

משבר מים

אירוע, כתוצאה מפגיעה במים, במקור מים, במערכות אספקת המים או פגיעה באיכות המים, אשר תופסק בו אספקת המים לחלק ניכר מהצרכנים ברמה האזורית והארצית, ולפרק זמן ממושך יחסית ויהיה צורך לספק ו/או לחלק מים חלופיים לתושבים ולטפל בתוצאות האירוע.

Displaced population

מתפנים

אוכלוסייה המעתיקה את מקום מגוריה מרצונה החופשי, באופן עצמאי ויזום על-ידה - למקום אחר אותו היא בוחרת.

Evacuation center

מתקן קליטה

1. אזור מחיה ארעי, מקנה לחוסים הגנה מפני תנאי האקלים, והאיומים המתקיימים, מקנה תחושת בטחון. תנאי סניטציה, תקשורת, חינוך ופולחן דתי.

2. מתקנים שהוכנו מראש ושבהם תשהה האוכלוסייה מפונה עד לחזרתה הביתה או עד למציאת פתרון חלופי אחר.

הבהרה:

מתקן קליטה ארצי - מתקן בעל יכולת קליטה בהיקף גדול ויש בו תשתית, כוח אדם, יכולת הזנה ואמצעים המאפשרים קליטת מפונים חסרי קורת

נכס חיוני, נכס אסטרטגי

**Strategic assets
Essential assets**

המשאב האנושי, התהליכים, הפעילויות, הגורמים הארגוניים, האמצעים והטכנולוגיות החיוניות לארגון לביצוע משימותיו כנדרש במצב חירום.

הבהרה:

נכסים אלו כוללים: יכולות ניהול, מיומנות מקצועית, מידע ונתונים, אמצעי תקשורת, מתקנים, בניינים, מכונות, ציוד, אמצעי תובלה, מלאים - בין אם הם השייכים לארגון ובין אם הם מסופקים לו על ידי גורם חיצוני. לנכסים אלה יש תפקיד או יעוד מובחן לעמידה במשימות של הארגון, פגיעה בהם תגרום לפגיעה משמעותית ביכולת של הארגון לעמוד במשימותיו במצב חירום.

נוהל Procedure

הנחייה המורה על הסדר המקובל של פעולות לביצוע מטלה או משימה מסוימת. השיטות המסוימות לעשייה, המפורטות בנהלים, משלימות את התפיסות בכל דרג ותחום עשייה מקצועי. הבהרה:

ישנם שלושה סוגי נהלים במארג מסמכי היסוד: **קונטרס** - הגדרת היכולות (הכשירות) הנדרשות בתחומי משק לשעת חירום מהשלטון המקומי, כפי שמוגדר על ידי המשרד הממשלתי. ריכוז של הנחיות פעולה לתכנון, ארגון ותפעול מערך המשק לשעת חירום ברשות המקומית לוועדת המל"ח המקומית (ועדת מל"ח מקומית).

בין-משרדי - התשתית להסדרת פעולות, משימות ותהליכים הדורשים תאום וסנכרון בין משרדי ממשלה, רשויות ייעודיות או ארגונים אחרים בתחומי משק לשעת חירום.

מקצועי (אחר) - טכניקות ביצוע יחודיות לתחום מסוים.

נחשול סיסמי באגם

ראה ערך: סייש

ניהול סיכונים

Risk management

1. תהליך סדור של זיהוי סיכונים, הערכת סיכונים ותעדוף הטיפול במטרה לספק בסיס מוצק לקבלת החלטות הנוגעות לטיפול בסיכונים.

2. תהליך יישום של מדיניות ואסטרטגיות להפחתת סיכון מאסון על מנת למנוע סיכונים חדשים, להקטין את הסיכון הקיים ולנהל סיכונים שיוריים, לתרום לחיזוק החוסן ולצמצום נזקים הנגרמים כתוצאה מהאסון.

סיכון שיורי (Residual risk) הוא סיכון מאסון שנותר גם כאשר קיימים אמצעים יעילים להפחתת הסיכון לאסון, לו יש לשמור יכולות מענה והתאוששות. קיומו של סיכון שיורי פירושו, צורך מתמשך בפיתוח ושימור יכולות יעילה: למתן שירותי חירום, היערכות, תגובה והתאוששות, יחד עם מדיניות סוציו-כלכלית כגון רשתות ביטחון ומנגנוני העברת סיכונים, כחלק מגישה הוליסטית.

סיכוני רעידות אדמה

Earthquake hazards

ראה ערך: כשל קרקע

סיכון סיסמי Seismic risk

ראה ערך: כשל קרקע

סייש Seiche

נחשול מים באגם. תופעת טבע הדומה לגלי צונאמי באגמים סגורים. גלים גדולים וארוכים באגם.

סיוע עצמאי ראשוני (ר"ת: סע"ר) - צוותי

Community Emergency Response Team (CERT)

ציבור אשר קיבל הכשרה בסיסית למגיבים ראשוניים במצבי חירום, אשר מאפשר להם לסייע לאחרים במהלך אסונות או משברים אם בעלי-תפקידים מארגוני החירום אינם זמינים באופן מידי.

הבהרה:

הכשרה מסוג זה כוללת בטיחות באש, עזרה ראשונה, חילוץ קל וארגון צוות. מתנדב סע"ר מוכשר ומאומן יכול לתרום רבות ליכולת ההתמודדות של הקהילה.

סל קליטה

סיוע הומניטרי Humanitarian aid

כלל הפעילות שמתבצעת על ידי ארגונים ממשלתיים, ארגונים שאינם ממשלתיים ויחידים על מנת להציל חיים, לספק צרכי מחייה בסיסיים, להקל על סבל ולהגן על הכבוד האנושי (DIGNITY) במהלך אסונות טבע ומעשה ידי אדם- ולאחריהם.

סייבר

ראה ערך: אירוע סבר

סיכון Risk

(1) הִיכָּלָה (הפוטנציאל) או ההסתברות לנזק, פגיעה, חבובת הפסד או כל התרחשות שלילית אחרת שעלולה להיגרם לאנשים, נכסים, משאבים, רכוש, שירותים, תשתיות ומערכות. הסיכון נקבע באופן הסתברותי כפועל יוצא של סכנה, חשיפה, פגיעות, כשירות או יכולת. סיכון ניתן למנוע או לצמצם באמצעות פעולות מונעות.

(2) השפעת חוסר הודאות על היעדים ומשימות (סטייה מהצפוי).

הבהרה:

סיכון = הסתברות X התוצאה

סיכון מקובל (Acceptable risk) - רמת הנזק או ההפסד שהחברה, קהילה ארגון וכדומה, מחשיבים כמקובל. מידת ההתייחסות לסיכון מאסון כמקובלת או נסבלת תלויה בתנאים חברתיים, כלכליים, פוליטיים, תרבותיים, טכניים וסביבתיים קיימים.

Evacuation assistance package

תקציב הניתן לרשות המקומית עבור כל מפונה אשר נקלט על ידי מערך פס"ח במתקן קליטה במרחבה במצב חירום בו הוכרז על "תקופת הפעלת מערך מל"ח".

Lifelines**עורקי חיים**

המתקנים והמערכות המספקים שירותים התומכים בצורכי קיום בסיסיים, כגון תברואה, מים, מזון, אנרגיה, תקשורת ואמצעי תחבורה. מניעה, איפחות והיערכות לקראת מצבי חירום נועדו להבטיח את המשך הפעולה של עורקי החיים לאחר התרחשות האירוע.

עוצמה סיסמית**Seismic intensity**

מידת הערכה של הנזק הצפוי מרעידת אדמה. מבטא את חומרת הפגיעה על פי מידת הנזק למבנים, התופעות שקרו בעקבותיה והתחושות שגרמה לאנשים ובעלי חיים. **הבהרה:** הסולמות המקובלים כיום הם בני 12 דרגות ומסומלים בספרות רומיות.

עוצמת רעידת האדמה**Earthquake magnitude**

מדד של כמות האנרגיה שהשתחררה במוקד הרעידה. מבטא את חוזקה של הרעידה. **הבהרה:** עוצמת הרעידה מתייחסת אך ורק למקום שבו נוצרה רעידת האדמה ולא למקום שהורגשה בו. קיימים מספר סוגי סולמות למדידת העוצמה. המוכר מבניהם הוא סולם ריכטר (ML), אולם עם העלייה בעוצמה, דרגה 5 ומעלה, הוא מאבד את רגישותו ואינו מאפשר עוד להבחין בין הרעידות החזקות לסוגיהן. הסולם העיקרי בשימוש כיום הוא סולם המומנט הסיסמי (Mw) אשר מאפשר אבחנה טובה לגבי חוזקן של רעידות אדמה חזקות במיוחד.

עורף אזרחי

ראה ערך: מרחב אזרחי
בצה"ל 'עורף אזרחי' הוא ביטוי המיועד להבדיל מהמושג הצבאי הרווח 'עורף צבאי'.

Vulnerability פגיעות

התנאים שנקבעו על ידי גורמים או תהליכים פיזיים, חברתיים, כלכליים וסביבתיים המגבירים את הרגישות של אדם, קהילה, נכסים או מערכות להשפעות הסיכונים. הבהרה: פגיעות היא המצב ההפוך מחוסן.

Pandemic פנדמיה

ראה ערך: מגיפה

Evacuation פינוי

העברה פיזית (תנועה) מסיבית של אנשים, ונכסים באופן זמני בעת התמודדות עם איומים, נזקים או הפרעה לקהילה - למקומות בטוחים יותר, לפני, במהלך או לאחר התרחשות אירוע.

פיתוח בר קיימא **Sustainable development**

פיתוח העונה לצרכי ההווה מבלי לסכן את היכולת של הדורות הבאים לענות על הצרכים שלהם.

צו תפיסה למתקן**Seizure order for the facility**

אישור לתפיסת מתקן בשעת חירום לצרכי הטיפול באוכלוסייה מפונה, חתום ע"י הממונה על המחוז במשרד הפנים (תפיסתו החל מ- 24 שעות לאחר מתן הצו לצרכי הכנתו ופינוי האוכלוסייה השוהה בו) – כחלק מתקנות לשעת חרום לצורך קליטת אוכלוסייה.

צוות טיפול במגיפות (ר"ת: צט"ם)**Epidemic disease control team**

גורם מייעץ ותומך להחלטות מנכ"ל משרד הבריאות בנינוח תחלואה חריגה, תוך הבחנה בין אירוע טבעי ולא טבעי והצעה לטיפול רפואי מומלץ.

צוות מגדלור

צוות האחראי לקבל החלטה על הפעלה או ביטול החלטה על אירוע צונאמי, בהובלת משהב"ט - רח"ל.

צוות ניהול משבר**Crisis management team**

צוות בין-משרדי, מייעץ לשר הביטחון, בניהול אירוע טרור בלתי קונבנציונלי (טב"ק) ומגפות, לרבות פנדמיה.

צמצום סיכוני אסון**Disaster risk reduction (DRR)**

מסגרת תפיסתית ותכנונית להפחתת פגיעות וסיכוני אסון על מנת להימנע (מניעה) או להגביל (איפחות והיערכות) השפעה של גורמי הסיכון.

Tsunami**צונאמי**

נחשול מים עז מלווה בזרמים ובמערבולות המתפרץ אל החוף בעוצמה ויכול לגרום לנזק ולהצפות של שטחים נרחבים.

הבהרה:

צונאמי נוצר כתוצאה מרעידת אדמה בקרקעית הים, גלישת מדרון (יבשתי או תת-ימי) או התפרצות הר געש במעמקי הים. אלו גורמת למים לנוע וליצור גלים. גלים אלו אינם נראים כאשר המים עמוקים, אך כאשר הם מגיעים למים רדודים, הגל עולה ושוטף את כל מה שנקרה בדרכו.

צו קריאה אישי לשירות העבודה**Personal recruitment to the Labor Service**

צו קריאה הנשלח אישית למגויסי החוץ ומורה על התייצבות לשירות העבודה, במפעל חיוני, בשעת חירום. הצו נשלח על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

צו קריאה קיבוצי לשירות העבודה**Collective recruitment to the Labor Service**

צו קריאה הנשלח למפעל החיוני ומחייב את העובדים (מגויסי פנים) לשירות העבודה במפעל חיוני, בשעת חירום. הצו נשלח על ידי משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים.

קרינה רדיואקטיבית**Radioactive radiation**

אנרגיה, או חלקיקים אנרגטיים הנפלטים מחומרים שעוברים התפרקות רדיואקטיבית.

קוד בנייה**Building code**

מערכת של חוקים או תקנות ותקנים נלווים המיועדים להסדיר היבטים של: תכנון; בנייה; חומרים; לרבות עמידות מבנים לפגעי-טבע וטילים, הנחוצים כדי להבטיח את בטיחות האדם ורווחתו.

הבהרה:

קודי בנייה יכולים לכלול תקנים טכניים ופונקציונליים כאחד. הם צריכים לשלב את הלקחים מהניסיון הבין-לאומי תוך התאמה לנסיבות לאומיות ומקומיות. תשתית אכיפה שיטתית, היא דרישה קריטית ליישום יעיל של חוקי בנייה.

קוד בנייה 413**Israeli building code 413**

דרישות תכן למבנים בישראל המיועדים לעמוד ברעידות אדמה.

הבהרה:

עמידות המבנים מתבטאת ביכולתם לספוג אנרגיה בעת רעידת אדמה. עמידה בדרישות התקן תבטיח כי בעת רעידת אדמה מתונה לא תפגע יציבות המבנה, ובעת רעידה חזקה המבנה לא יתמוטט ולא יסכן חיי אדם, גם אם יינזק באופן בלתי הפיך. התקן מתעדכן מעת לעת.

קונוונציונלי

ראה ערך: אירוע קונוונציונלי

להורות לשוטר להביא את האדם לפניו או לפני מי שיורה.

רמות חיוניות של מפעל חיוני

ראה ערך: מפעל חיוני.

רמת כשירות

Level of Competence

הגדרה מכומתת של איכות הביצוע המְזְעֵרית לאחר שהופרעה על ידי השיבושים. הבהרה:

רמת הכשירות היא "רמת השירות" לאחר שהופרעה על ידי ה"שיבושים".

רמת שירות Standard of service

1. אפיון קונקרטי, במונחים הניתנים למדידה, של היכולות הנדרשות של אספקת השירותים והמוצרים בשעת חירום, עליהם אמונים הארגונים השונים.

2. הגדרה מכומתת של איכות הביצוע המבוקשת המרבית. הבהרה:

רמת השירות היא הדרך לחייב ולהבטיח הספקתו של המוצר בהתאם להגדרת יעד השירות: ברמות, בזמן, באיכות ובמקום.

רעידת אדמה Earthquake

סדרה של תנודות על-פני כדור הארץ ובתוכו, הנגרמות כתוצאה מחיכוך ומשבירה פתאומית של סלעים בתת הקרקע והעתקתם זה לצד זה. התנודות מתפשטות ממוקד הרעידה לכול עבר ומכונות 'גלים סיסמיים'.

הבהרה:

כגודל ההעתקה במוקד כך עוצמת הגלים והמרחק אליו יתפשטו עד שידעכו וייעלמו. מרבית הרעידות חלשות, מתרחשות בתת הקרקע והגלים הסיסמיים שלהן חלשים מכדי שניתן יהיה לחוש בהם שלא באמצעות מכשור רגיש במיוחד. אך

רום הצפה מרבי (צונאמי)

Run-up

גובה הטופוגרפי המרבי אליו הגיעה ההצפה כתוצאה מהצונאמי.

ריחוק חברתי

Social Distancing

אסטרטגיות למניעת חשיפה על מנת למזער התפשטות מחלות מדבקות, לרבות שפעת פנדמית. עיקרון שינוי שגרת החיים החברתיים דרך צמצום מגעים: סגירת בתי ספר, הגבלות על התכנסויות וכדומה.

ריתוק משקי

Preserve essential workers to the economy

הסדרה מראש של הישארותם של עובדי המפעלים החיוניים ומגויסי חוץ (מחויבי שירות ביטחון ואחרים) לעבודה במפעלים החיוניים בשעת חירום.

הבהרה:

הריתוק המשקי נעשה באמצעות משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ובתיאום עם אגף כוח אדם במטכ"ל, לגבי חייבי שירות ביטחון, שלגביהם נדרש אישור צה"ל לריתוקם.

מי שנקרא לשירות עבודה, בין כמגויס-פנים ובין כמגויס-חוץ, חייב להתייצב בזמן, במקום ולפני הרשות שנקבע לכך בצו. עליו לבצע כל עבודה שתוטל עליו מזמן לזמן על ידי מי שנקבע לכך בצו או מטעמו ולהמשיך באופן סדיר בעבודה זו כל עוד הצו בתקפו. לא התייצב כאמור, רשאי המפקח הכללי על כוח האדם או המפקח המרחבי

לעיתים השבירה מתרחשת בעוצמה רבה, עד כדי קריעת פני השטח ואז הזעזועים הסיסמיים הרסניים במיוחד.

רעידת אדמה חזקה (Mainshock) מלווה בדרך-כלל בצביר רעידות מקדימות ועוקבות.

רעידות מקדימות (Foreshocks) - לעתים מבחינים בדיעבד שלפני רעידת האדמה החזקה, העיקרת אירעו רעידות מקדימות חלשות יותר. כאשר עם הזמן מספרן ועצמתן הולך וגובר. אירועים אלו יתרחשו בפרקי זמן של כמה דקות, שעות ואף שבועות לפני הרעידה העיקרית.

רעידות עוקבות (Aftershocks) - לאחר רעידת האדמה העיקרית תופיע סדרה של מאות ואלפי רעידות משנה כאשר עם הזמן מספרן ועצמתן ילך ויפחת. בדרך כלל מצפים שרעידות המשנה יגעו לדרגה אחת פחות מרעידת האדמה העיקרית. האיום העיקרי ברעידות המשנה הוא קריסת מבנים אשר נפגעו ברעידה הראשית.

רציפות תפקודית

ראה ערך: המשכיות תפקודית.

רשות יעודית

מסגרת שמשרד ממשלתי בתחום אחריותו הועיד אותה, באישור ועדת משק לשעת חירום עליונה, לביצוע פעולות בתחום האחריות של המשרד.

שו"ב – שליטה ובקרה

ראה ערך: מערכת שליטה ובקרה

ש

Situation Room שולחן מרכזי

חלל העבודה העיקרי והמרכזי בכל מרכז הפעלה. בשולחן המרכזי בלבד מצטיירת תמונת מצב שלמה של אותו דרג, מתבצעת בו הערכת מצב ונעשות בו כל אותן פעולות המטה הכרוכות בניהול מצב החירום. ניהול המאמץ הכולל אפשרי רק מהשולחן המרכזי כאשר בכל מרכז הפעלה יש שולחן מרכזי אחד.

הבהרה:

במרכז ההפעלה, כלל המכלולים והתאים של גורמי המטה המקצועי וגורמים אחרים פועלים בזיקה מיוחדת למרכיב המרכזי והשלטני (דומיננטי) – הוא השולחן המרכזי.

המופע בשעון הפעילות בחירום המכונה 'הערכת המצב יומית' יכול להתבצע בכול חדר, אולם ריכוז תמונת המצב המתמשכת, כמו גם לקראת מופע 'הערכת המצב היומית' מבוצע בשולחן המרכזי. בצה"ל מכונה 'חדר מלחמה' (חמ"ל).

Disruptive event שיבושים

1. תחזית ההפרעה שתיגרם על ידי מצב החירום כפי שנקבעו בתרחיש הייחוס הלאומי.
2. תוצאת ההשפעה של אירוע על הנכסים של הארגון, מצב העלול למנוע את העמידה במשימות הארגון.

Recovery שיקום

החזרת מערכת (אנושית, חברתית, ארגונית, פיננסים, תרבותית, תשתיות וכדומה) שניזוקה לרמת פעולה המאפשרת את המשך קיומה של המשכיות תפקודית.

הבהרה:

פעולות השיקום כוללת את שיקום אוכלוסין ראשוני וכן את שיקום התשתיות בשלושה טווחי

Climate change שינויי אקלים

האקלים באזור מסוים משתנה אם לאורך תקופה (על פי רוב כעשור או יותר) יש שינוי משמעותי מבחינה סטטיסטית במדידות של המצב הממוצע עבור אותו אזור.

הבהרה:

שינויים באקלים עשויים להיות תוצאה של תהליכים טבעיים או כתוצאה של תהליכים מעשי ידי אדם.

שגרת חירום**Emergency routine- continuity of operations during prolonged emergency**

שגרת החיים המתקיימת בתנאים של מצב חירום. הכוללת פעולות לחיזוק כושר העמידה של המשק ברמה המקומית והלאומית והבטחת ההמשכיות התפקודית של מוסדות המדינה.

הבהרה:

ברמה הלאומית משמעה שמירת כושר התפקוד והייצור של המשק, המשך אספקת השירותים והמוצרים החיוניים, וקיום פעילויות נוספות שתכליתן הבטחת כושר העמידה בחירום לאורך זמן.

מנקודת המבט של הפרט משמעה של שיגרת החירום היא שיגרת חיים נסבלת, תוך אספקת צרכי הקיום של הפרט ויצירת תנאים המאפשרים לו המשך פעילות יום-יומית תוך התאמתן למצב החירום.

שיקום תשתיות**Reconstruction**

שלב בתהליך השיקום לאחר אירוע ותכליתו לבנות מחדש תשתיות הדרושות לתפקוד מלא של הקהילה או החברה המושפעת מהאסון.

הבהרה:

מן הפעולות: בנייה מחדש של בתים, מבני ציבור ומקומות עבודה; פינוי פסולת; תיקון כבישים וגשרים; שיקום תשתיות של מים וחשמל ושל שירותים חיוניים אחרים.

חלק מפעולות שיקום התשתיות מבוצעות במקביל לפעולות התגובה לאירוע.

שירותים חיוניים**Critical services**

שירותים ופעילויות של השלטון המקומי והמרכזי שהוגדרו ככאלה החייבים לפעול בשגרת חירום.

הבהרה:

שירות חיוני הוא שירות המיועד לספק צורך או התומך בסיפוקו של צורך כזה, ואשר שיבושים אפשריים בו צפויים להסב נזק משמעותי למשק או לאוכלוסייה.

שירותים מוניציפאליים**Municipal services**

מערך שירותים אשר הרשות המקומית חייבת לספק לתושבי הרשות המקומית בהתאם לחוק¹ בשגרה וחירום. השירותים כוללים בין היתר: ענייני השווקים והכנת מאכלים ומשקאות לצריכת אדם, ענייני שחיטת בהמות לצריכת אדם, ענייני תברואה, בריאות הציבור ונוחותו, חינוך (פורמאלי ולא פורמאלי) רווחה, מים, ביוב, ענייני הרחובות, ענייני בניינים, תאורת רחוב, שפ"ע, תכנון (ועדה מקומית), פינוי אשפה, פיקוח (חוקי עזר מקומיים), ענייני מלאכות מסוכנות,

זמן: טווח הזמן הקצר, טווח הזמן הבינוני וטווח הזמן הארוך.

שחזור או שיפור של מערכות: פרנסה, בריאות, נכסים (כלכליים); פיזיים; חברתיים; תרבותיים (וסביבתיים) ופעילויות, של קהילה, חברה או ארגון שנפגעו מאסון, תוך התאמה לעקרונות של פיתוח בר-קיימא ו"לבנות מחדש טוב יותר" כדי למנוע או להפחית את הסיכון לאסון בעתיד.

פעולות השיקום כוללות גם תחקור האירוע כדי לזהות לקחים ולפתח יוזמות כדי למזער את ההשפעות של אירועים עתידיים (איפחות ומניעה).

זמן התאוששות - זמן התאוששות הוא פרק הזמן שהוגדר להחזרת פעולה, תהליך, תוצר, או תפוקה מסוימת לפעילות. זמן התאוששות כולל שני מרכיבים: 1. משך הזמן החולף מתחילת השיבושים ועד להפעלת תכנית ההמשכיות התפקודית. 2. משך הזמן מתחילת הפעלת תכנית ועד החזרה לרמה המאפשרת המשכיות תפקודית.

שיקום אוכלוסיין ראשוני (ר"ת: שא"ר)**Rehabilitation**

שלב בתהליך השיקום לאחר אירוע ותכליתו לייצב את הפרט והקהילה במטרה להעבירם ממצב של תלות למצב של עצמאות.

הבהרה:

הקניית העצמאות לאוכלוסייה נעשית באמצעות טיפול רפואי פיזי ונפשי, שיכון זמני, שיקום כלכלי בסיסי וכל סיוע אחר מטעם השלטונות כצעד לקראת שיקום כולל. לרבות החזרת שירותים ומתקנים בסיסיים לתפקוד הקהילה או החברה המושפעת מאסון.

הלכה למעשה, פעולות השא"ר מבוצעות במקביל לפעולות התגובה לאירוע.

¹ סעיף 248א לפקודת העיריות

במוסדות חינוך, מתן הנחיה בדבר חובת שהייה בבתיים או במקלטים, ההגבלות על קיום אירועים והתכנסויות רבי-משתתפים ועוד.

הבהרה:

התקפה היא הפצה אווירית, הפגזה ארטילרית או רקטית או כל סוג של ירי מצד האויב (ניסיון פגיעה מצד צבא של מדינת אויב).

תיאטרונים, מלונות, ענייני מודעות, כלבים ובעלי-חיים אחרים ועוד.

שליטה ובקרה (ר"ת: שו"ב)

ראה ערך: מערכת שליטה ובקרה

שעון פעילות Operational Schedule

כינוי לרצף הפעילויות העיקריות המבוצעות במצב חירום במשך היממה במרכזי ההפעלה ובו מוגדרים: סוגי הפעילויות, המועדים או התזמונים לעריכתן והמשתתפים בפעילות.

הבהרה:

המופעים הקובעים בשעון הפעילות הם מופעי הממשלה (ישיבת קבינט) ומופעי הדרג המנהל את האירוע ברמה הלאומית, ומהם נגזרים כלל הפעילויות ועיתוין בכלל הגופים.

שעון הפעילות נועד על מנת לסנכרן את כל הפעילויות המרכזיות המתבצעות במצב חירום על ידי הגורמים המרכזיים בו (ממשלת ישראל, שר הביטחון, רשות חירום לאומי, צה"ל, פיקוד העורף, משטרת ישראל, הסברה).

שעת התקפה

Period of offence - legal condition in Israeli law referring to time of initial attack

מצב משפטי (מתוקף חוק הג"א 1951) המופעל באופן אוטומטי, בשעה שבה מתנהלת בשטח מסוים התקפה (כהגדרתה בחוק הג"א), מתחילתה או ממתן אות אזעקה, לפי המוקדם ולמשך עשרים וארבע שעות; אירעו כמה התקפות בפרק זמן של עשרים וארבע שעות, יחל מניין השעות האמורות מההתקפה הראשונה. בתקופה זו מסורה הסמכות לצה"ל להנחות את האוכלוסייה כולה או חלקים ממנה בכול הוראה הנדרשת להצלתם או שמירתם על חיי אדם או של רכוש ובכלל זאת הוראות בדבר ביטול לימודים

ת

תוכניות מענה – תוכנית עבודה המגדירה את השיטה לבניית המוכנות בחמשת תחומי בניין הכוח.

תוכנית תגובה – דרך פעולה שנועד לסייע ולארגון להגיב לאירוע עתידי המאפשר לצפות מראש ולפתור בעיות שעלולות להתעורר במצב חירום.

תוכניות מְגָרָה – היא כינוי לתוכנית תגובה שהוכנה מראש במטרה לקצר וליעל תהליכי תכנון או תהליכי הפיכת תוכנית להוראה לביצוע בין שהוכנו בשגרה ובין שהוכנו תוך כדי מצב חירום.

תגובה לאירוע Response

פעולות המבוצעות ישירות לפני האירוע, במהלך האירוע או מיד לאחריו על מנת: להציל חיים, לצמצם נזק בלתי-הפיך לבריאות הציבור, להקל על סבל האוכלוסייה, להבטיח את בטיחות הציבור, לענות על צרכי הקיום הבסיסיים של האוכלוסייה המושפעת מהאירוע ולצמצם הפסדים כלכליים.

הבהרה:

תגובה הוא אחד מבין ארבעת תחומי המענה במחזוריות ניהול מצבי החירום.

התגובה למצב חירום מתמקדת בעיקר בצרכים המידיים בטווח הזמן הקצר. תגובה מועילה (אפקטיבית) ויעילה והניתנת בזמן נשענת על פעולות היערכות הלוקחות בחשבון את סיכוני האסון, בכללן פיתוח יכולות מענה של יחידים, קהילות, ארגונים, מדינות והקהילה הבינלאומית. החלוקה בין תחום התגובה למצב חירום לבין תחום השיקום אינה חד משמעית. חלק מפעולות התגובה לאירוע, כגון אספקת דיור זמני ואספקת מים, הינן חלק מפעולות השיקום.

תחלואה Morbidity rate

מצב שבו קיימת מחלה.

הבהרה:

שיעור תחלואה מבטא את מספר המקרים של גילוי המחלה באוכלוסייה מסוימת. נתונים תקופתיים של שיעור התחלואה מדגימים את מספר מקרי המחלה החדשים שדווחו במהלך תקופה לעומת תחלואת רקע.

תחנת איסוף חללים (ר"ת: תא"ח)

Casualties' collection station

מקום שבו ירוכזו חללים מזירה סמוכה באופן זמני.

תחנת ריכוז חללים מקומית

Local casualties' identification station

מקום ריכוז חללים בשעת חירום (בשע"ח) לפני הקבורה, שנעשות בו פעולות זיהוי אחרונות וההכנות לקבורה.

הבהרה:

התר"ח המקומית מופעלת על ידי הרשות המקומית על פי הנחיות הרשות העליונה לפינוי, סעד וחללים (פס"ח).

תוכנית Plan

פרוט בר-יישום של תפיסה, בתרחיש או במכלול תרחישים נבחרים. הפירוט הוא מְצָרָף משימות, טכניקות ודרכי פעולה, המסודרים כך שיביאו להישג נדרש. תוכנית היא **זמנית מיסודה**, היא נועדה להביא להישג הנדרש. משהגיעה להישג הנדרש, אין עוד צורך בתוכנית.

הבהרה:

נהוג לסווג את התוכניות לשני סוגים עיקריים: תוכניות מענה ותוכניות תגובה.

הבהרה:

עוצמתן של התנודה תלויה בעיקר בעוצמה (במגניטודה) של הרעידה ובמרחק מהמוקד, כמו גם בגורמים נוספים כגון, עומק המוקד בתת הקרקע, המנגנון המכאני של הרעידה וסוג הסלע והקרקע אשר דרכם עוברים הגלים. ככלל, מבנים מתוכננים לעמוד בעומס אנכי כדי לשאת את המשקל הבניין ותכולתו ואולם התברר שרעידת אדמה מפעילה על מבנים גם כוחות אופקיים משמעותיים ביותר. השפעתם ההרסנית של כוחות אלה נענתה בניסוח תקני בניה ייחודיים אשר מנחים את המהנדס כיצד לתכנן כנגד תאוצות הקרקע האופקיות (תקן ישראלי 413).

Concept**תפיסה**

הרעיון הכללי (הגישה) של הגופים והארגונים במרחב האזרחי, למילוי תפקידם, להתמודדות עם משימותיהם ועם האתגרים הניצבים בפניהם. התפיסה היא בסיס עקרוני לכלל העשייה במרחב האזרחי במצבי חירום, שכן היא מגדירה את מטרת העשייה המסוימת ותכליתה ואת האופן שבו יש לממשה.

הבהרה:

ישנם שלושה סוגים של מסמכים תפיסתיים במארג מסמכי היסוד:

תפיסת יסוד – מסמך המתאר את הרעיון הכללי ארוך הטווח ומהווה את הבסיס הרעיוני והעקרוני לעשייה בתחום הרחב עליו התפיסה מורה.

תפיסה תחומית – פרוט נושא יחודי שהוא חלק מתפיסה כללית יותר (הרחבה ברכיב אחד מתוך התפיסה הכללית).

מסמך מדיניות – מסמך המכוון משימה, מכיל מערכת של כללים (דרישות) המבטאים מחויבות, סמכויות, הרשאה או איסור המכוונים את הקצאת המשאבים.

תחנת ריכוז חללים מרחבית**Regional casualties' identification station**

מקום ריכוז חללים בשעת חירום (בשע"ח) לפני הקבורה, בו מתבצע תהליך מקצועי של איסוף נתוני זיהוי מחללים בשילוב משטרת ישראל והמרכז הלאומי לרפואה משפטית.

תל"ם (ר"ת: תשומת לב מיוחדת)

ראה ערך: אוכלוסיית תל"ם.

תמונת מצב**Common Operational Picture (COP)**

גיבוש מכלול הגורמים המשפיעים על מצב חירום המוצגים כנתונים (עובדות ומשמעויות), לשם תכנון המענה וניהולו השוטף.

הבהרה:

תהליך גיבוש תמונת המצב מבטיח כי כל נתון רלוונטי יועלה, יישקל ויוערך בצורה הנכונה, ותימנע העלאת נתונים שאינם רלוונטיים.

על סמך ניתוח הנתונים מסיקים מסקנות ומחליטים בדבר דרכי הפעולה הדרושות למילוי משימה. כלומר מבצעים הערכת מצב. תמונת המצב היא הבסיס להערכת המצב, ולכן גיבושה הוא תנאי מוקדם לביצוע הערכת מצב.

תרומת מוצרים ושירותים (ר"ת: תמ"ש)**Contribution in kind**

עזרה המוגשת בשעת אסון לא בממון, אלא בהספקה של מוצרים ושירותים.

Ground motion**תנודות קרקע**

תנודות פני השטח שנגרמות כתוצאה ממעבר גלים סיסמיים הנוצרים בעת רעידת אדמה - בסלע ובקרקע.

(משנת 1967) יבוצע הדבר על ידי שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים בהתייעצות עם שר הביטחון בהתאם לחוק האמור.

תקן ישראלי 413

ראה ערך: קוד בנייה 413

תרבות של מוכנות

Culture of preparedness

מונח רחב המתאר את רמת המודעות לסיכון ויכולת להתמודד עם מצבי חירום ואסונות עתידיים.

הבהרה:

כלים ליצירה של תרבות של מוכנות כוללים: מסע פרסום להגברת המודעות הציבורית, מידע אודות גורמי סיכון וסיכונים וכן האופן בו ניתן להיערך ולהתמודד, אימונים והכשרות ועוד.

תרחיש ייחוס Reference scenario

תיאור סיפורי של התפתחות אפשרית של איום או סיכון, הכולל משך זמן והמענה הנדרש. מטרתו העיקרית היא לקבוע תוכנית עבודה לבניית הכוח הלאומי.

הבהרה:

לפרוט מרכיבי בניין הכוח – ראה ערך: בניין הכוח הלאומי.

תשתית חיונית, תשתית קריטית

Critical infrastructure

ראה ערך: נכס חיוני, נכס אסטרטגי.

תקופת הפעלה

Activation Period of an emergency economy system

מצב משפטי המוכרז בהתאם להחלטת ממשלה 1716 (משנת 1986). הקובע כי הממשלה מוסמכת להכריז על 'תקופת הפעלה' – של מערך משק לשעת חירום (מל"ח) במלואו או בחלקו בכול המדינה או בחלק ממנה - כפועל יוצא של הגדרת מצב חירום לרבות תקופה שלפני מצב החירום או לאחריו זאת כאשר נמנעת או נפגעת פעילותו התקינה של המשק החיוני או קיימת סכנה ממשית למניעת או פגיעה כאמור.

הבהרה:

תכלית תקופת ההפעלה - הבטחת אספקת מוצרים ושירותים חיוניים הדרושים לאוכלוסייה ולמשק במצבי החירום השונים ולתמיכה במאמץ המלחמתי.

סמכות ההפעלה - (1) הממשלה על-פי הצעת שר הביטחון; (2) באם יתעורר צורך דחוף, יחליטו שר הביטחון ושר האוצר, בהתייעצות עם ראש הממשלה ויודיעו על כך בישיבת הממשלה סמוך לאחר ההחלטה. (3) בכול מקום בו הכרז מצב מיוחד בעורף, מוכרז באופן אוטומטי 'תקופת הפעלה' של מל"ח (בהתאם להחלטת ממשלה החלטה מספר 2007 של הממשלה מיום 27.10.2016).

מתי יופעל מערך מל"ח: הפעלת מערך מל"ח כולו או חלקו, בכל המדינה או באזורים מסוימים - תבוצע בתקופת לחימה (לרבות התכונות (לחימה) או ב"אירועי חירום" כדלקמן: אסונות טבע (כגון: רעידות אדמה, שיטפונות, מגיפות), אסונות הנובעים מפליטת חומרים מסוכנים (כימיים, ביולוגיים, גרעיניים) וכן אירועי טרור שלא בתקופת לחימה – וזאת כאשר נמנעת או נפגעת פעילותו התקינה של המשק החיוני, או קיימת סכנה ממשית למניעה או לפגיעה כאמור.

ריתוק משקי (כ"א): כל אימת שיתעורר צורך לגייס כ"א לפי חוק שירות העבודה בשעת חירום

מפתח ראשי-תיבות

להלן רשימת ראשי-תיבות נפוצות בשימוש במרחב האזרחי:

ט	א
טב"ק – טרור לא קונוונציונלי	אב"ך – אטומי, ביולוגי, כימי
,	אבח"ר – אירוע ביולוגי חריג
יקל"ר – יחידת קישור לרשות המקומית	אג"ס – אזור גיאוגרפי סטטיסטי
כ	אטי"ה - אירוע טוקסיקולוגי המוני
כב"ה – כיבוי אש והצלה	אל"מ – ארגון לא ממשלתי
ל	אר"ן – אירוע רב נפגעים
ל"א – לוחה אלקטרונית	אס"ל – אתר סיוע לאוכלוסייה
לו"ז – לוח זמנים	ב
לוט"ר – לוחמה בטרור	בק"ן – בלתי קונוונציונלי
מ	בשע"ח – בשעת חירום
מב"ט – מרכז בדיקות וטיפולים	ג
מב"ר – מרחב בידוד ראשוני	גו"ז – גילוי וזיהוי
מד"א – מגן דוד אדום	ד
מ"י – משטרת ישראל	דפ"א – דרך פעולה אפשרית
מל"ח – משק לשעת חירום	דפ"ן – דרך פעולה נבחרת
ממ"ד - מרחב מוגן דירתי	דוא"ס – דופק אלקטרומגנטי
ממ"ס - מרחב מוגן מוסדי	ה
ממ"ק - מרחב מוגן קומתי	הג"א – התגוננות אזרחית
מנמ"ח – מרכז ניהול מצבי חירום	הור"ב – הוראת ביצוע (הוראה לביצוע תוכנית
מעמ"ל - מעבר משגרה לחירום	מְגֵרָה)
נ	ו
נב"ק – נשק בלתי קונוונציונלי	ומ"ע – ועדת מל"ח עליונה
ס	ז
סב"ר – סביבת רשת (סייבר)	ז"ח – זיהוי חללים
סע"ר – סיוע עצמי ראשוני	זק"א – זיהוי קורבנות אסון
ע	ח
ע"ר – עזרה ראשונה	חומ"ס – חומרים מסוכנים
ענ"א – עיבוד נתונים אוטומטי	חמ"ל – חדר מלחמה
עמ"ט – עבודת מטה	חמ"ר – חומרים רעילים
פ	חפ"ק – חבורת פיקוד קדמית
פס"ח – פינוי, סעד, חללים	
צ	
צט"ס – צוות טיפול במגפות	
צל"ח – צוות לשעת חירום במוסד חינוכי	
צח"י – צוות חירום וחוסן ישובי	
צח"ש - צוות חירום שכונתי	

ק

קב"ט – קצין ביטחון
 קפ"ק – קבוצת פקודות (ביטוי השאול מהצבא ומשמעו כינוס לשם מתן הנחיות ומדיניות)

ר

רח"ל – רשות החירום הלאומית

ש

שא"ר – שיקום אוכלוסין ראשוני
 שוי"ב – שליטה ובקרה
 שפ"ח - שירות פסיכולוגי חינוכי
 שע"ח – שעת חירום

ת

תא"ח – תחנת איסוף חללים
 תל"ם – (אוכלוסיית) תשומת לב מיוחדת
 תמ"ש – תרומת מוצרים ושירותים
 תר"ח – תחנת ריכוז חללים

Building capability.....בניית היכולות.
 Building National Capabilities.....
 בניין הכוח הלאומי
 Building protective space
 ממ"ס - מרחב מוגן מוסדי
 Business Continuityהמשכיות עסקית.
C
 Catastropheקטסטרופה.
 Competence.....כשירות.
 Capability.....יכולת.
 Capability assessmentהערכת יכולות.
 Capability developmentפיתוח יכולות.
 Casualty.....חלל.
 Casualties' Station.....
 תחנת איסוף חללים(תא"ח)
 Casualty Identification.....
 זיהוי חללים אזרחיים (ז"ח)
 CBR (Chemical, Biological, Radiological).....
 בק"ן (בלתי קונוונציונלי)
 CBRNe (Chemical, Biological, Radiological,
 Nuclear, explosive).....בק"ן (בלתי קונוונציונלי)
 CBR incident.....אירוע בק"ן (בלתי קונוונציונלי).
 Civil Defense (CD).....התגוננות אזרחית (הג"א).
 Civil defense support organization.....
 ארגון עזר
 Civil Defense Guideline.....מדיניות התגוננות.
 Civil Protection.....הגנה אזרחית.
 Civil umland (home front).....עורף אזרחי.
 Civil Scope.....מרחב אזרחי.
 Chronic Exposure.....חשיפה כרונית.
 Climate Change.....שינויי אקלים.
 Conditions of Readiness (COR).....
 מצבי כוננות

מפתח אנגלי-עברי

A

ABC (Atomic, Biological, Chemical).....
 בק"ן (בלתי קונוונציונלי)
 Activation Period of an Emergency
 Economy System.....תקופת הפעלה.
 Activation directiveהוראת ביצוע (הור"ב).
 Active faultהעתק (גיאולוגי) פעיל.
 Acceptable riskסיכון קביל.
 Acute Exposure.....חשיפה אקוטית.
 Acceleration.....תאוצה.
 Affected.....מושפעים.
 After shocksרעידות עוקבות.
 Alarm.....אזעקה.
 Alarm Time.....זמן אזעקה.
 Alert.....התרעה.
 Alert Time.....זמן התרעה.
 Alert zone.....אזור התרעה.
 All Hazard Approach.....גישת כלל הסיכונים.
 Amplification of ground motion.....
 הגברה של תנודות הקרקע
 Apartment protective space – safe room...
 ממ"ד - מרחב מוגן דירת
 Ash flow.....זרימת אפר.
 population Assistance center
 אתר סיוע לאוכלוסייה (אס"ל)
 Avalanche.....מפולת שלגים.

B

Barometric pressure.....לחץ ברומטרי.
 Biological hazard incident.....אירוע ביולוגי.
 Biological Hazard.....גורם סיכון ביולוגי.
 Breakdown.....התמוטטות.

Damage assessment for structural measure, Damage classification..... בקרת נזקים לאמצעים מבניים, דירוג נזקים

Dangerous Substance..... (חומ"ס) חומר מסוכן

Declaration of disaster הכרזת האסון

Debris..... הריסות

Designated Authority..... רשות ייעודית

Disaster..... אסון

Disaster impact השפעת האסון

Disaster Risk Reduction (DRR)..... צמצום סיכוני אסון

Disaster management..... מענה לאסון

Disaster medicine..... רפואת אסונות

Disaster team..... צוות להתמודדות האסון

Disaster trigger..... מחולל אסון

Displaced..... עקורים

Displaced Population..... מתפנים

District Emergency Economy Committee (DEEC)..... ועדת מל"ח מחוזית ופיקודית

Disruptive Events..... שיבושים

E

Early warning אזהרה מוקדמת

Early Warning System..... מערכת התרעה מוקדמת

Earth flow..... זרימת קרקע

Earthquake..... רעידת אדמה

Earthquake Epicenter..... מוקד רעידת האדמה

Earthquake hypocenter..... מוקד רעידת האדמה (בתת הקרקע)

Earthquake Hazards..... סיכוני רעידות אדמה

Earthquake Magnitude..... עוצמת רעידת האדמה

Contributions in kind..... תמ"ש – תרומת מוצרים ושירותים

Construction Code..... קוד בנייה

Mobile Command center..... חבורת פיקוד קידמית (חפ"ק)

Community sectors מגזר קהילתי

Section..... מכלול

Conventional incident..... אירוע קונוונציונלי

Conventional..... קונוונציונלי

Collapse..... קריסה

Command and Control System (C2)..... מערכת שליטה ובקרה (שו"ב)

Common Operational Picture (COP)..... תמונת מצב

Coping capability יכולת ההתמודדות

Cause of Action..... דפוס פעולה אפשרית (דפ"א)

Critical Services..... מפעלים חיוניים

Critical Service Factory..... מפעל קיומי

Crisis..... משבר

Crisis Management Team..... צוות ניהול משבר

Critical Infrastructure..... תשתית חיונית (קריטית)

Culture of Preparedness..... תרבות של מוכנות

Cyclon..... ציקלון

Cyber..... סֶבֶר

Cyber Defense..... הגנת סֶבֶר

Cyber incident..... אירוע סֶבֶר

Cyber Operation..... מבצע סֶבֶר (סביבת רשת)

Cyber Warfare..... לוחמת סֶבֶר

D

Dam..... סכר

Essential Service Factory.....מפעל חיוני	Earthquake intensityחומרת רעידת האדמה
Evacuated Population.....מפונים	Economic Loss.....הפסד כלכלי
Evacuation.....פינוי	Economic Product.....מוצר כלכלי
Evacuation assistance package..... סל קליטה	Electromagnetic Pulse (EMP)..... דוא"ם (דופק אלקטרומגנטי)
Exceedance probability.....הסתברות חריגה	Elements at risk.....אלמנטים בסיכון
Existential Product.....מוצר קיומי	Emergency.....חירום
Exposure time.....זמן חשיפה	Emergency service.....ארגוני חירום
External Labor Recruits.....מגויסי חוץ	Emergency Economy..... מערך משק לשעת חירום
F	Emergency operation center (EOC)..... מרכז תאום לאפר"ן
Fault.....העתק גיאולוגי	Emergency Labor Service Law..... חוק שירות העבודה בשעת חירום
First Sector, theמגזר ראשון	Emergency medical system (EMS)..... מערך רפואת החירום
First Responders.....מגיבים ראשונים	Emergency Response Community Team (ERCT).....סיוע עצמאי ראשוני (סער) צוותי
Foreshocks.....רעידות מקדימות	Emergency Routine.....שגרת חירום
Fortified protective space....מרחב מוגן קדמי	Environmental degradation..... הגְרָעָה סביבתית
Forecast.....תחזית	Emergency Economy Committees (EEC)..... ועדת משק לשעת חירום (מל"ח)
Framework.....מסגרת לתכנון	Emergency Management Center..... מרכז הפעלה למרכזי חירום
Functional Continuity..... המשכיות (רציפות) תפקודית	Erosion.....סחיפה
G	Epidemicמגיפה
Geographic Information System (GIS)..... מערכת מידע גיאוגרפי	Epidemic Disease Control Team..... צוות טיפול במגיפות (צט"ם)
Governance Document Architecture..... מסמכי היסוד במרחב האזרחי	Situation assessment..... הערכת מצב
Ground motion.....תנודות קרקע	Essential Asset.....נכס חיוני
H	Essential Levels of Essential Service Factory רמות חיוניות של מפעל חיוני
Hazardגורם סיכון, סיכון	
Hazard prediction.....הערכת סיכונים	
Hazard zone.....אזור סיכון	
HAZMAT (hazardous materials) incident..... אירוע חומ"ס (חומרים מסוכנים)	

Low Essential Economical Product.....
מוצר חיוני נמוך

Low pressure area..... שקע ברומטרי

M

Main shock רעידת אדמה חזקה, עיקרית

Magnitude..... מגניטודה, רעידת אדמה

Mass casualty incident.....
אירוע רב נפגעים (אר"ן)

Mass casualty toxicological incident.....
אירוע טוקסיקולוגי המוני (אט"ה)

Mega Mass casualty incident מגה אר"ן

Mega-Terror..... טרור-על

Morbidity Rate..... תחלואה

Mitigation..... איפחות

N

Civil emergency incident.....
אירוע חירום אזרחי

National Goals for Emergency.....
יעדי חירום לאומיים

National security..... ביטחון לאומי

National Security Capabilities.....
בניין הכוח הלאומי

NBC (Nuclear, Biological, Chemical).....
בק"ן (בלתי קונוונציונלי)

Nuclear disaster..... אסון גרעיני

Nuclear accident..... תאונה גרעינית

Non-governmental organization (NGO).....
ארגונים לא-ממשלתיים (אל"מ)

Non-structural elements.....
אלמנטים לא מבניים, לא שלדיים

Non-conventional Terrorism.....

HAZMAT zone..... אזור סיכון מחומ"ס

Heatwave..... גל חום

High Essential Economical Product.....
מוצר חיוני גבוה

Humanitarian Aid..... סיוע הומנטרי

I

Information about Evacuees.....
מידע על מפונים (מיד"ם)

Initial Isolation Zone (IIZ).....
מרחב בידוד ראשוני (מב"ר)

Inner protective space..... מרחב פנימי מוגן

Internal Labor Recruits..... מגויסי פנים

Inundation..... הצפה

Israeli Building Code 413..... קוד בנייה 413

J

Joint command on site..... חפ"ק אחד

L

Labor Service Collective Recruitment.....
צו קריאה אישי לשירות העבודה

Landslide..... גלישת קרקע

Land Failure..... כשל קרקע

Large scale sudden disaster (LSSD).....
אסון פתע רב נפגעים (אפר"ן)

learning..... למידה

Level of Competence..... רמת כשירות

Liquefaction..... התנזלות

Lighthouse Team..... צוות מגדלור

Lifelines..... עורקי חיים

Local Emergency Economic Committee (LEEC)..... ועדת מל"ח מקומית

Local Casualties' Identification Station.....
תחנת ריכוז חללים מקומית

Public Sector, the.....מגזר ציבורי
Public Guidance and Information.....הסברה

טרור לא קונבנציונלי (טב"ק)

R

Radioactive Radiation.....קרינה רדיואקטיבית
Radiological radiation incident.....
אירוע קרינה רדיואקטיבית

Readiness.....מוכנות

Reconstruction.....שיקום תשתיות

Recovery.....שיקום

Recovery Time.....זמן התאוששות

Reference scenario.....תרחיש ייחוס

Regional Casualties' Identification Station...
תחנת ריכוז חללים מרחבית

Rehabilitation.....שיקום אוכלוסין ראשוני – שא"ר

Reference Scenario.....תרחיש ייחוס

Relief.....סעד, סיוע

Return period.....מרווח הישנות

Rescue services.....גופי הצלה

Resettlement.....ישוב מחדש

Response.....תגובה לאירוע

Resilience.....חוסן

Residual riskסיכון שיורי

Response.....תגובה לאירוע

Risk.....סיכון

Risk evaluation.....הערכת סיכונים

Risk Management.....ניהול סיכונים

Rock fall/slide.....נפילת/הדרדרות סלעים

Run-up.....רום הצפה מרבי ביבשה

S

Evacuation center.....מתקן קליטה

Sanitation.....תברואה

O

Operational Schedule.....שעון פעילות

P

Pandemic.....מגיפה כלל עולמית

Perception.....תפיסה

Pandemic Morbidity Wave.....
גל תחלואה (פנדמיה)

Period of Offence.....שעת התקפה

Personal Recruitment to the Labor
Service.....צו קריאה אישי לשירות העבודה
Plan.....תכנית עבודה

Potable water.....מי שתייה

Population Information.....מודיעין אוכלוסייה

Population that requires special attention...
אוכלוסיית תל"ם (תשומת לב מיוחדת)

Policy.....מדיניות (מסמך)

Prediction.....צפי
היערכות

Preparedness

Preserve Essential Workers to the Economy
ריתוק משקי

Prevention.....מניעה

Primary Waves.....גלי לחץ (גלים ראשוניים)

Private Sector, the.....מגזר פרטי

Procedure.....נוהל

protective space Floor.....
ממ"ק - מרחב מוגן קומתי

Protective Door.....דלת מגן

Public Awareness.....מודעות ציבורית

Stockpiling..... אגירת מזון
 Strategic Asset..... נכס אסטרטגי
 Strategic Stock for Emergencies.....
 מלאי אסטרטגי לשעת חירום
 Supreme Emergency Economic Committee
 (SEEC)..... ועדת מל"ח עליונה
 Surface rupture and offset.....
 קריעת פני שטח והעתקתו
 Surface Waves גלי שטח
 Sustainable development..... פיתוח בר-קיימא
 System Operation Approach.....
 גישת ההפעלה המערכתית

T

Terror..... טרור
 Temporary housing..... שיכון זמני
 Tidal bore..... נד מועדי
 Third Sector, The..... מגזר שלישי
 Threat..... איום
 Threat model..... איום ייחוס
 Torrent control..... שובר גלי צונאמי
 Tremor..... רעד
 Tsunami..... צונמי (בים)
 Tsunami Advisory..... אזהרה לפגיעה מצונאמי
 Tsunami Watch..... אזהרת מעקב לצונמי
 Tsunami Warning..... אזהרה חמורה לצונאמי

V

Vulnerability..... פגיעות

W

Warning..... אזהרה, הזהרה
 Water incident..... אירוע פגיעה במים
 Water Crisis..... משבר מים

SAR - Search and rescue חיפוש והצלה
 Secondary Waves..... גלי גזירה, גלים שניוניים
 Second Sector, the..... מגזר שני
 Seiche..... סייש (צונמי באגם)
 Seismic Intensity..... עוצמה סיסמית
 Seismic Wave..... גל סיסמי
 Seismic Risk..... סיכון סיסמי
 Seizure Order for the Facility.....
 צו תפיסה למתקן
 Sentinel..... זקיפים
 Service Quality..... איכות השירות
 Severe/moderate/light damage.....
 נזק חמור/בינוני/קל
 Shelter..... מחסה, מקלט
 Site..... זירת אירוע
 Situation report..... דוח מצב
 Situation Room..... שולחן מרכזי
 Slope failure..... כשל מדרונות
 Social Distance..... ריחוק חברתי
 Community Resilience..... חוסן חברתי
 Special Attention.....
 תשומת לב מיוחדת (תל"ם)
 Special needs population.....
 אוכלוסייה עם צרכים מיוחדים
 Special Situation in the Home Front.....
 מצב מיוחד בעורף
 Staff of the Supreme Emergency Economy
 Committee, the..... מטה מל"ח ארצי
 Standard Protective Spac..... מרחב מוגן תקני
 Standard of service..... רמת שירות
 Staple food..... מזון בסיסי
 Statistical area.....
 אזור גיאוגרפי סטטיסטי (אג"ס)

[093/acref/9780191829895.001.0001/acref-9780191829895](https://www.acref.org/9780191829895.001.0001/acref-9780191829895)

רשימת מקורות

האקדמיה ללשון עברית. (2007). **מילון מונחי חירום**.

<https://terms.hebrew-academy.org.il/Millonim/ShowMillon?KodMillon=294>

המשרד להגנת העורף – רשות החירום הלאומית. (2012). **מילון מונחים**. עורך: אבי מישרים. מהדורה ראשונה - ארעי.

צה"ל – אג"ם תוה"ד. (1998). **המילון למונחי צה"ל**. עורך: בח"ק שמשון הופמן.

צה"ל – פיקוד העורף – מחלקת התכנון והתורה. (2017). **מילון פיקוד העורף**. בלמ"ס. פת"ע 91572.

ת"י 24002. (2018). **מערכת ניהול מצב חירום בארגון ממשלתי – דרישות והנחיות ליישום**. הוצאת מת"י. טיוטה.

UN-ISDR, **Living with Risk - A global review of disaster reduction initiative, 2004 version-volume 2 annexes**

http://www.unisdr.org/preventionweb/files/657_lwr2_1.pdf

UN - Report of the open-ended intergovernmental expert working group on indicators and terminology relating to disaster risk reduction. 2016.

<https://www.preventionweb.net/publications/view/51748>

Rubin, O., & Dahlberg, R. (Ed.), **A Dictionary of Disaster Management**. : Oxford University Press, Retrieved 24 Feb. 2019, from <http://www.oxfordreference.com/view/10.1>

דף תיעוד

בקרת תיעוד :

מילות מפתח לאיתור מסמך
מילון מונחים, מונחי חירום, מסמכים תומכים
תקציר המסמך
המילון למונחי החירום במרחב האזרחי מספק הגדרות למונחים מתחום ניהול מצבי החירום. המילון כולל מושגי מפתח במצבי החירום מנקודת המבט של הגופים הממשלתיים (שלטון מרכזי והשלטון המקומי), וארגונים מרכזיים המעורבים בניהול ומענה למצבי חירום ומשברים. בנוסף להגדרה הקצרה והתמציתית למונחים המקצועיים, נכתבה הרחבה על ההקשר הרחב של המונח לתחום החירום. כמו כן, צורפו שני מפתחות: מפתח ראשי-תיבות ומפתח אנגלי-עברי.
מספר קטלוגי (המספר ינופק על ידי חטיבת התורה והתרגילים ברח"ל)

בקרת שינויים :

תאריך עדכון	גרסה	מהות העדכון
ספטמבר 2012	1.0	עריכת מילון מונחים
01/08/2019	2.0	עדכון מילון, הוספת מפתח ר"ת ומפתח עברית אנגלית (הפצה במעמד ארעי)
08/08/2021	2.1	עדכוני הגהה ועדכוני מונחים. גרסה לטובת הכשרות.

אישורים וחתומות :

שם הפרסום : מילון למונחי החירום במרחב האזרחי

גרסה מספר 2.1

תאריך הפצה : אוגוסט 2021

מעמד : ארעי

סדרה : אחר – ספר יעץ

חיבור, עריכה ובדיקה : רח"ט התורה והתרגילים, גל גלבו.

תפוצה : גרסה אלקטרונית.

גרסה מספר 2

תאריך הפצה : אוגוסט 2019

מעמד : ארעי

סדרה : אחר – ספר יעץ

חיבור, עריכה ובדיקה : רח"ט התורה והתרגילים, גל גלבו.

תפוצה : גרסה אלקטרונית.

גרסה מספר 1

תאריך הפצה : ספטמבר 2012

מעמד : ארעי

סדרה : אחר – ספר יעץ

חיבור, עריכה ובדיקה : רח"ט אדם וקהילה, אבי מישרים.

תפוצה : גרסה קשיחה.

מילון למונחי חירום במרחב האזרחי